

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Diplomová práce

2019

Barbora Lepšová

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra hudební výchovy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Populární píseň ve výuce klavírní hry

Popular Song in Piano Teaching

Bc. et Bc. Barbora Lepšová

Vedoucí práce: doc. MgA. Libuše Tichá, Ph. D.

Studijní program: Učitelství pro střední školy

Studijní obor: Hudební výchova – Hra na klavír

2019

NÁZEV PRÁCE: Populární píseň ve výuce klavírní hry

ABSTRAKT: Diplomová práce se zabývá tématem populárních písní ve výuce hry na klavír. Práce obsahuje výzkumnou část, která zkoumá využitelnost a oblíbenost populárních písní ve výuce z pohledu klavírních pedagogů. Dále práce toto široké téma zužuje na deset konkrétních populárních písní, resp. jejich úprav vytvořených pro účely této práce, na nichž je jejich využitelnost ve výuce demonstrována. Šest z nich je určeno malým pianistům, čtyři pokročilejším žákům. Vlastním úpravám předchází teoretická část, jež popisuje vybrané aspekty elementární klavírní pedagogiky, které jsou v praktické části práce aplikovány.

KLÍČOVÁ SLOVA: populární píseň, čtyřruční hra, klavírní metodika, rozvoj hudebnosti, pohádky, Zlatovláska, Lotrando a Zubejda, Hra o trůny, ABBA

TITLE: Popular Song in Piano Teaching

ABSTRACT: Diploma thesis deals with the theme of popular songs in piano teaching. The thesis contains research which investigates the use and popularity of popular songs in piano teaching from the piano pedagogues' perspective. In addition, the thesis narrows this extensive topic to ten selected popular songs, their arrangements respectively created specifically for this thesis's purpose, to demonstrate their use in piano teaching on. Six of them are intended for little pianists, four are intended for advanced students. There is a theoretical part discussing selected aspects of elementary piano pedagogy which are applied in piano arrangements in the practical part of the thesis.

KEYWORDS: popular song, piano four hands, piano methodology, development of general music skills, fairy-tales, Game of Thrones, ABBA

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Populární píseň ve výuce klavírní hry vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 10. 7. 2019 _____

Barbora Lepšová

Poděkování

Ráda bych poděkovala třem mimořádným klavírním pedagožkám, které mne provázely při studiu klavíru od jeho počátků až do současnosti :

paní učitelce na Základní umělecké škole v Rychnově nad Kněžnou BcA. Taťáně Zemenové

doc. MgA. Věře Kopecké, která mě vedla v bakalářském studiu na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy

doc. MgA. Libuši Tiché, Ph. D, která mě vedla ve studiu magisterském na téže fakultě. Té rovněž děkuji za vedení mé diplomové práce.

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Výzkumná část.....	11
2.1. Cíle výzkumu	11
2.2. Struktura dotazníku	11
2.3. Hypotézy	12
2.4. Sběr a následná analýza dat.....	13
2.5. Výsledky šetření a verifikace hypotéz	14
2.5.1. Otázka č. 1 : Jaký je Váš postoj k populárním písním?.....	14
2.5.2. Otázka č. 2 : Hrajete s dětmi populární písně?.....	15
2.5.3. Otázka č. 3 : „Mají Vaši žáci o populární písně zájem?“	16
2.5.4. Otázka č. 4 : Pokud populární písně nehrajete, z jakého důvodu?	17
2.5.5. Otázka č. 5 : Pokud populární písně hrajete, s jak starými dětmi?.....	18
2.5.6. Otázka č. 6 : Pokud populární písně hrajete, jaké využíváte materiály?	18
2.5.7. Úpravy populárních písní pro čtyřruční hru řešily otázky č. 11 a 12.	20
2.5.8. Otázky č. 13 a 14 reagovaly na praktickou část diplomové práce	20
2.6. Charakteristika respondentů.....	22
2.7. Přínos do praxe.....	22
3. Vybrané aspekty elementární klavírní pedagogiky	23
3.1. Prožívání hudby	23
3.2. Dýchání	24
3.3. Rozvoj hudebnosti.....	25
3.3.1. Metrum a rytmus	25
3.3.2. Rozvoj sluchu.....	27
3.3.3. Smysl pro formu.....	28
3.3.4. Rozvoj harmonického citění.....	28
3.4. Čtyřruční hra s učitelem	28
3.5. Čtyřruční/komorní hra se spolužákem	29

3.6.	Hudební myšlení	29
3.7.	Shrnutí	30
4.	Úpravy populárních písní pro malé děti	31
4.1.	Obecná metodika nácviu písní	31
4.2.	Pohádka Zlatovláska	32
4.2.1.	Angelo Michajlov.....	32
4.2.2.	Nes mě loďko ke břehu	33
4.2.3.	Líbí, mně se líbí.....	39
4.2.4.	Vojenský pochod (Aby měl radost pan král)	43
4.2.5.	Krásné ráno (Snídaně pro krále).....	47
4.3.	Pohádka Lotrando a Zubejda	51
4.3.1.	Delegace Seznamte se	51
4.3.2.	Pod dubem.....	61
4.3.3.	Nám se stalo něco překrásného	66
4.4.	Shrnutí	69
5.	Úpravy populárních písní pro pokročilejší žáky	70
5.1.1.	Nám se stalo něco překrásného	70
5.1.2.	Hra o trůny (znělka)	73
5.2.	Fenomén ABBA	77
5.2.1.	I´ve Been Waiting For You (úprava pro klavír a housle).....	78
5.2.2.	Mamma Mia	84
6.	Závěr	88
7.	Seznam použitých informačních zdrojů	89
7.1.	Prameny	89
7.2.	Literatura	91
8.	Seznam obrázků	92
9.	Seznam příloh	95

1. Úvod

K tématu populárních písní u klavíru mám blízko již od dětství. Vždy mě lákalo zahrát si i jiný repertoár než ten klasický, který jsem poznávala na Základní umělecké škole v Rychnově nad Kněžnou. Považuji dnes za velkou výhodu, že jsem vyrůstala v době, kdy nebylo běžné, ba dokonce ani možné, hledat úpravy písní na internetu. V touze zahrát si například filmovou hudbu mi tak nezbývala jiná možnost, než skladby naposlouchat a pak u klavíru metodou „pokus-omyl“ vysedět. Tímto mnohaletým, leč velmi zábavným a kreativním procesem, jsem se naučila základní principy harmonie v praxi a zároveň jsem svůj sluch postupně přiblížila až ke sluchu absolutnímu, při jehož rozvoji a rozvoji sluchové analýzy mi rovněž pomohlo studium hry na housle na ZUŠ v Rychnově nad Kněžnou a pak také desetiletá houslová praxe v Novoměstské filharmonii, působící pod hlavičkou Základní umělecké školy v Novém Městě nad Metují.

Možnost naposlouchat si skladbu a následně si ji samostatně upravit pro klavír má několik výhod. Poskytuje hudebníkovi velkou svobodu a nekonečnou možnost tvořit něco nového a zároveň pak taková úprava vždy „sedne dobře do ruky“. Nic není předepsané a jediným kritériem je, aby úprava dobře zněla. Takových variant je ale velké množství, obzvlášť pokud se člověk nějaké písni věnuje třeba několik let a vždy ji obohacuje o nové technické prvky, které mezitím poznal na jiném, třeba i klasickém repertoáru.

Všechny tyto poznatky a osobní zkušenosti bych ráda předala svým žákům. Za uplynulých 7 let učitelské praxe na základní umělecké škole i při výuce soukromých žáků jsem se přesvědčila o tom, že ne všechny děti chtějí hrát pouze a jen klasické skladby. Pro některé děti je hra populárních písní obohacím hodín, pro nezanedbatelné procento jiných dětí jsou tyto skladby jejich jedinou motivací.

Ve snaze najít vhodné úpravy písní na internetu však většinou docházím ke dvěma závěrům : buď jsou úpravy příliš jednoduché a tudíž nepřinášející ani možnost rozvoje klavírní techniky, ani hudební představy a kýžený výsledek anebo jsou naopak příliš komplikované a dítě od jejich nácvičku po kratším či delším čase zcela odradí. Bohužel vhodné úpravy některých písní neexistují vůbec.

Dospěla jsem tak k tomu, že s dětmi tvoříme vlastní úpravy písní. Tuto snahu jsem měla od počátku učení, ale původně bylo jejím cílem improvizovat v části hodiny píseň, kterou dítě dobře zná. Nevýhodou takové improvizace bylo, že jsem si ji z hodiny na

hodinu nepamatovala a učila jsem tak děti stále nové a nové verze. Až v průběhu minulého školního roku jsem začala úpravy zapisovat. Ne pro dítě, to učím nadále podle sluchu, ale pro sebe. Celý rok jsme tak společně pracovali na písničkách, které prošly mnoha úpravami, až vykrytalizovaly do podoby, kterou předkládám v praktické části mé diplomové práce. Jejich společným rysem je, že jsou určené pro čtyřruční hru, popřípadě komorní hru s jiným nástrojem (nejčastěji s houslemi, na které rovněž hraji a mohu tak s dětmi v hodinách na této souhře spolupracovat).

Nemyslím si, že by čtyřruční hra děti méně rozvíjela, spíše naopak. To, že dítě vnímá všechny složky hudby, i když ještě není schopné všechny zahrát, považuji za krok k propracování se k sólové hře.

U malých dětí se jedná o úpravy písní z pohádek, které podněcují dětskou fantazii, rozvíjí jejich celkovou hudebnost i jednotlivé technické prvky hry. Především ale podněcují zájem dětí o hudbu, kdy si mohou zahrát písničku, kterou znají a mají rády.

Nechci ale představit úpravy, které by byly jakkoli dogmatické. Snažím se je představit v tvůrčím procesu, který snad může být přenositelný i na další skladby. Každý učitel si tak může úpravy nadále upravit pro potřeby své i svých žáků.

Práce by se dala rozdělit do tří větších celků.

Výzkumná část práce postihuje téma populárních písní z hlediska využitelnosti ve výuce z pohledu dalších klavírních pedagogů. Snaží se zjistit současný stav ve výuce populárních písní na základních uměleckých školách, tento stav analyzovat a následně reagovat na zjištěné potřeby klavírních pedagogů.

Druhá část práce se zabývá úpravami populárních písní ve výuce malých dětí. Jedná se o různě náročné úpravy písní Líbí, mně se líbí; Nes mě loďko ke břehu; Aby měl radost pan král; Snídaně pro krále z pohádky Zlatovláška, a písně Pod dubem; Delegace Seznamte se; Nám se stalo něco překrásného z pohádky Lotrando a Zubejda. Vlastním úpravám pak předchází teoretická část, která se zaměřuje na vybrané pedagogické aspekty výuky malých dětí.

Třetí část práce je věnovaná pokročilejším žákům a tedy možnostem, jak s úpravami pracovat na vyšší úrovni, ať už ve hře čtyřruční či komorní. Konkrétně se jedná o znělku z amerického seriálu Hra o trůny a písně I've Been Waiting For You a Mamma Mia od populární švédské skupiny ABBA.

Jednotícím prvkem pro výuku malých dětí i pokročilejších žáků je snaha o obecný rozvoj hudebnosti a sluchovou analýzu. Nejpodstatnějším rysem je však požadavek, aby tento proces děti vedle obohacení výuky především bavil.

2. Výzkumná část

Výzkumná část diplomové práce se zabývá potenciálem populárních písní ve výuce klavírní hry na základní umělecké škole, a to především z hlediska učitele, okrajově pak i z pohledu žáků. Na základě stanovených cílů a hypotéz byl sestaven dotazník, který byl prostřednictvím elektronické komunikace a sociálních médií rozšířen mezi učitele klavíru na základních uměleckých školách v rámci celé České republiky.

2.1. Cíle výzkumu

Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit, do jaké míry, a především pak jakou formou je populární píseň náplní vyučování na základních uměleckých školách. Byl zjišťován obecný postoj učitelů k populárním písním a v návaznosti jejich konkrétní přístupy a metody využitelné právě pro výuku těchto písní. Dalším velmi podstatným aspektem výzkumu bylo zjišťování informací o zdrojích notových materiálů a jejich dostatečnost či nedostatečnost z pohledu klavírních pedagogů.

Menší prostor pak v dotazníku dostaly otázky zaměřující se na zájem žáků o populární písně. Potenciálně lze vyčíst i jejich zájem v závislosti na jejich věku. Tato data byla ale opět získána pouze prostřednictvím učitele. Organizace výzkumu, který by se dotazoval přímo žáků, by byla o poznání náročnější a také by pravděpodobně nemohl probíhat pouze internetovou formou.

Přes velkou snahu oslovit co největší počet respondentů za pomoci internetových komunikací a poskytnutí dostatečné časové rezervy ke sběru dat nebyla návratnost dotazníku příliš vysoká, proto považuji výsledky výzkumu za spíše orientační.

2.2. Struktura dotazníku

Dotazník se svou formou mírně odchýlil od vžitých standardů. Běžně iniciační identifikační část byla redukována pouze na otázku týkající se délky praxe a ponechána až na závěr dotazníku. Hlavním smyslem bylo zjištění současného stavu využitelnosti populárních písní jako takových na základních uměleckých školách. Informace o věku, pohlaví či místu působení jednotlivých učitelů tak nebyly pro dotazník příliš důležité. Získaná data by mohla být jistým obohacením výzkumu, ale analýza těchto dat rozhodně nebyla jeho účelem. Při nízké návratnosti dotazníku navíc tato data nejsou příliš směrodatná. Kromě jedné identifikační otázky a jedné závěrečné, která umožňovala

učitelům sdělit své podněty k dotazníku či obecně k celému tématu populárních písní, se tak všech zbývajících 14 vesměs uzavřených otázek věnovalo přímo populárním písním. Těchto 14 otázek by se dále dalo rozdělit do dvou částí.

První část (5 otázek) směřovala k obecné využitelnosti populárních písní ve výuce v závislosti na postojích učitelů, zájmech a věku žáků.

Druhá část (zbylých 9 otázek) pak cílila na sběr a zhodnocení notových materiálů, které se ve výuce populárních písní na základních uměleckých školách dají využít.

Tento jistý nepoměr v zaměření otázek je dán návazností dotazníku na praktickou část diplomové práce, která se zabývá právě vytvářením nových notových materiálů a prací s nimi. Otázky číslo 13 a 14 se týkaly právě možné poptávky po těchto nových úpravách.

2.3. Hypotézy

První hypotéza vyplývá z provázanosti prvních dvou otázek, které se týkaly postoje učitele k populárním písním a jeho vůle tyto písně s dětmi hrát. Dalo by se očekávat, že:

„Učitel, který sám populární písně rád poslouchá a hraje, bude tento zájem rozvíjet a podporovat i u dětí.“

Druhá hypotéza vyplývá z obecného většinového kulturního nastavení společnosti, kdy jsou děti bez jakékoli větší snahy populárním písním mnohem více vystavené, než je to v případě lidové či klasické hudby (v případě hudby lidové se tento předpoklad může lišit v závislosti na regionech s větší či menší lidovou tradicí.) Dá se tedy očekávat, že:

„Děti napříč věkovými kategoriemi budou mít velký zájem populární písně hrát.“

Třetí hypotéza se týká věku dětí, se kterými učitel populární písně hraje. Vzhledem k dostupným notovým materiálům, případně nutností zvládat hru akordů při doprovázení písně dle akordických značek je předpoklad, že:

„Učitel hraje populární písně především s vyspělejšími žáky, odpovídajícími přibližně ročníkům druhému cyklu či alespoň vyšším ročníkům prvního cyklu. S přípravnými ročníky se populární písně spíše nehrají.“

Čtvrtá hypotéza se týká zdrojů notových materiálů a práce s nimi. Internet je v dnešní době samozřejmostí a kvalita a dostupnost počítačových programů pro práci s notovým zápisem se neustále zdokonalují. Proto se mohou domnívat, že:

„Hlavním zdrojem notových materiálů je internet“.

Pátá hypotéza se rovněž týká notových materiálů. Vzhledem k velké dostupnosti zpěvníků vhodných pro doprovod dle akordických značek a menší množství materiálů pro čtyřruční hru je pravděpodobné, že:

„Hra dle akordických značek je populárnější než hra v úpravách čtyřruční hry“.

Vzhledem ke čtvrté i páté hypotéze lze vyvodit i šestou hypotézu a to, že:

„Množství notových materiálů je dostačující.“

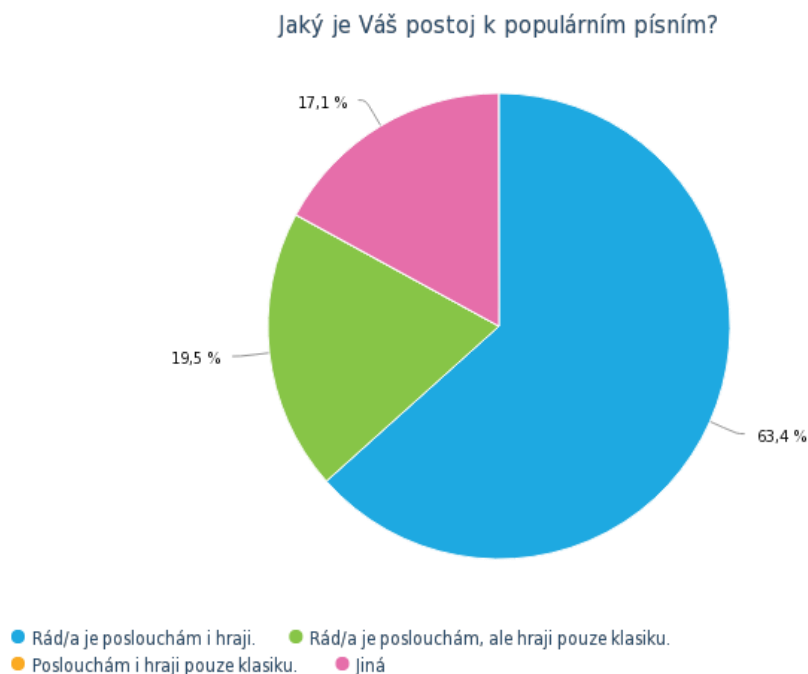
2.4. Sběr a následná analýza dat

Dotazník byl sestaven na internetové stránce www.surveo.com, který umožňuje jeho šíření prostřednictvím internetového odkazu. Tento odkaz byl následně rozeslán e-mailem ředitelům cca třiceti základních uměleckých škol celé České republiky. Rovněž byl sdílen prostřednictvím sociálních sítí na stránkách sdružujících učitele s hudebním zaměřením. Za dva měsíce sběru dat se podařilo oslovit 114 respondentů. Pouze 41 z nich však dotazník dokončilo a odeslalo, což činí návratnost dotazníku pouhých 36%. Je otázkou, zda respondenty odradily otevřené otázky a s tím související větší časová náročnost pro vyplnění dotazníku (čemuž neodpovídá fakt, že většině respondentů stačilo k vyplnění 10 minut) anebo zda měli ohledně náplně dotazníku jiná očekávání. Důvodem by však rozhodně nemělo být nenalezení vhodného typu odpovědi, protože u většiny uzavřených otázek byla nabízena i vlastní možnost odpovědi.

Všechny následující grafy a tabulky jsou získané z internetové stránky www.surveo.com.

2.5. Výsledky šetření a verifikace hypotéz

2.5.1. Otázka č. 1 : Jaký je Váš postoj k populárním písním?

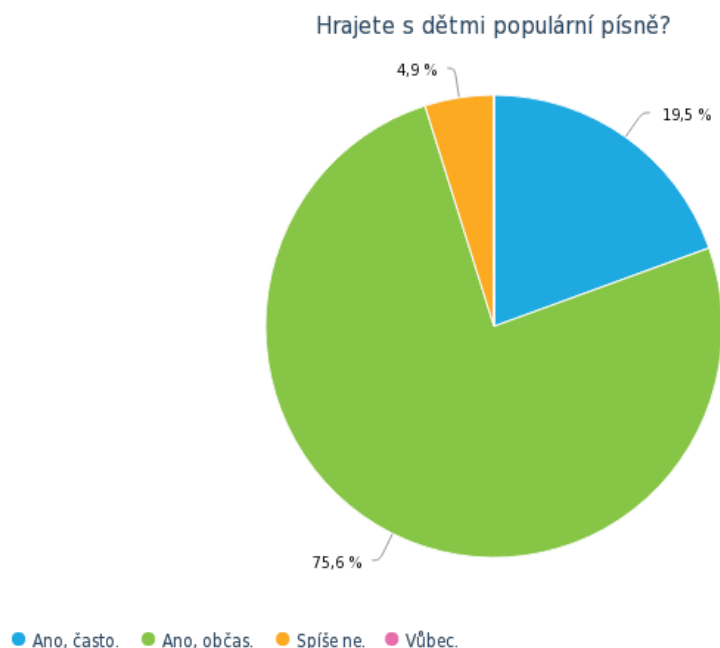

Obrázek č. 1.

Graf postojů učitelů k populárním písním

Z následujícího grafu je zřejmé, že většina (28 respondentů) písně ráda poslouchá i hraje, případně alespoň poslouchá (8 respondentů). Je překvapivé, že nikdo ne zvolil možnost „Poslouchám i hraji pouze klasiku“. V jiných odpovědích se objevily nejasnosti ohledně pojmu populární písně (zda se jedná o ty současné či hity minulého století), případně byla vyjádřena obava, že současné moderní písně nejsou pro svoji primitivnost ve výuce klavírní hry přínosné. Všechny připomínky určitým způsobem narážely na nedostatečné vyjasnění pojmu populární píseň, což dotazník pojímá jako „cokoli, co není klasika ani píseň lidová“.

2.5.2. Otázka č. 2 : Hrajete s dětmi populární písňě?

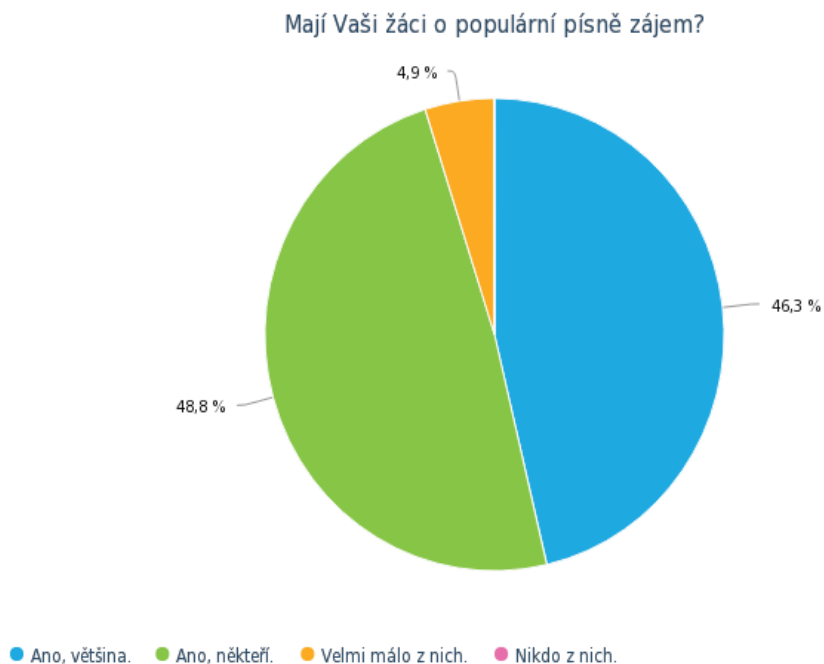
Obrázek č. 2.

Graf četnosti hry populárních písni na ZUŠ

Ze zvolených odpovědí vyplývá, že většina (31 respondentů) považuje populární písňě za doplněk výuky. Pouze pětina (8 respondentů) se jim věnuje s větší pravidelností. Nikdo však neodpověděl, že by je vůbec nehrál, což může znamenat, že jsou populární písňě ve výuce vskutku „populární“, ale také to může svědčit o tom, že dotazník primárně vyplnili učitelé, které toto téma zajímá a více se mu tedy věnují.

První hypotézu je tedy spíše možné potvrdit. Většina učitelů sama populární písňě hraje a většina se jim pak věnuje i v hodinách, i když pouze občas. To může ale spíše souviset s tradičním pojetím výuky klavíru na základních uměleckých školách, kdy je ideálem věnovat se především hudbě klasické. Bylo by zajímavé zjistit, nakolik je hra populárních písni zakotvena ve školních vzdělávacích plánech respondentů. Taková otázka však bohužel v dotazníku chyběla.

2.5.3. Otázka č. 3 : „Mají Vaši žáci o populární písňe zájem?“

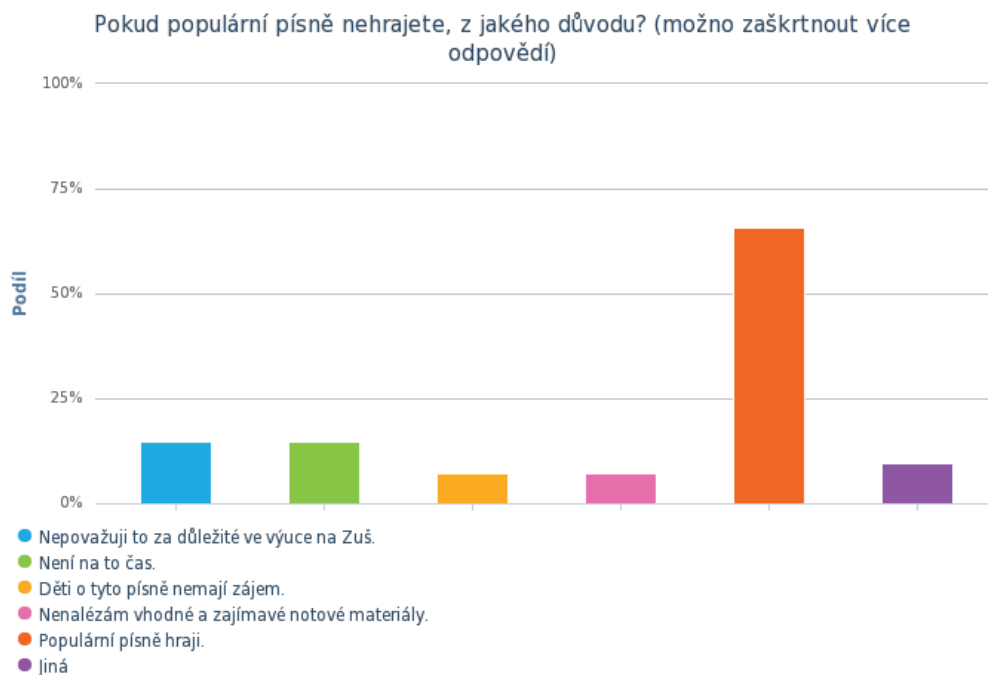

Obrázek č. 3.

Graf zájmu žáků o populární písňe

Zde těsně převládla možnost „Ano, někteří“ nad druhou nejčastější „Ano, většina.“ Výsledek ale potvrzuje druhou hypotézu, že děti samotné mají velký zájem tyto písňe hrát.

2.5.4. Otázka č. 4 : Pokud populární písně nehrajete, z jakého důvodu?

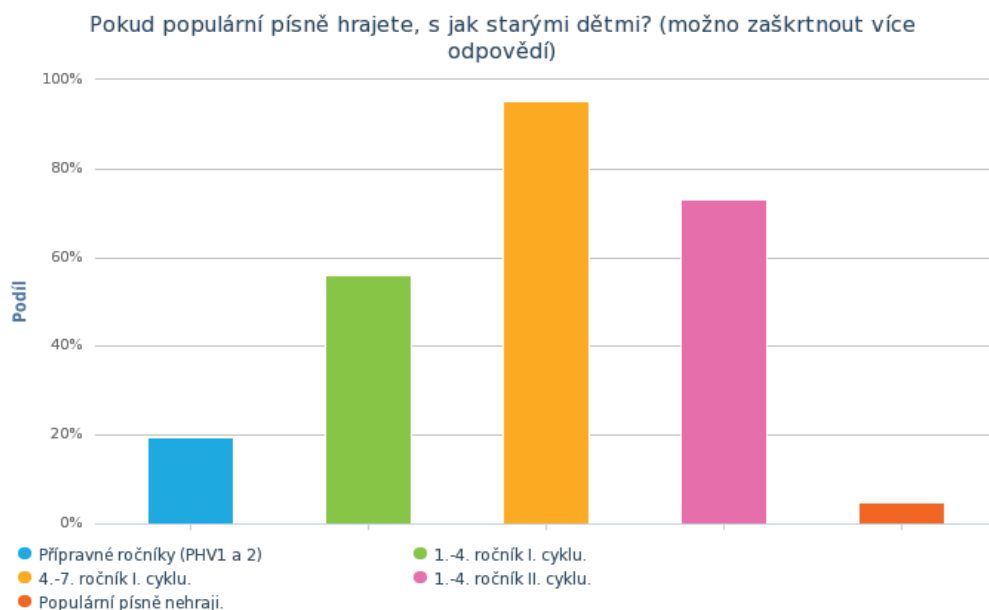
Obrázek č. 4.

Graf důvodů, pro které se populární písně na ZUŠ nehrají

U této otázky se nejvíce projevil nízký počet respondentů. Většina učitelů populární písně hraje a zbylých 35% se rozdělilo velmi vyrovnaně mezi jednotlivé možnosti. V jiných odpovědích pak zaznívalo, že populární písně nejsou dostatečně kvalitní literaturou a že základní umělecká škola by měla mít mnohem vyšší cíle.

Je však otázkou, zda populární písně musí být ze své podstaty méně kvalitní literaturou a zda zájem dítěte a radost ze hry ve výsledku není přínosnějším cílem.

2.5.5. Otázka č. 5 : Pokud populární písně hraje, s jak starými dětmi?

Obrázek č. 5.

Graf věku dětí, se kterými se populární písně hrají

Dle grafu výše lze potvrdit i třetí hypotézu, že populární písně jsou určeny především starším a vyspělejšími žákům. Pouhých 8 respondentů zaškrtnulo možnost, že hraje populární písně i s přípravnými ročníky.

2.5.6. Otázka č. 6 : Pokud populární písně hraje, jaké využíváte materiály?

Tato otázka byla otevřená, nabízela tedy učitelům napsat jakkoli rozsáhlou odpověď. V jednotlivých odpovědích se dalo vysledovat 6 základních tendencí, které pro lepší přehlednost zobrazuje následující tabulka.

Zdroje materiálů	Počet respondentů
Tvorba vlastních materiálů	9
Já písnička + jiné zpěvníky	12
Slavné melodie v lehčí úpravě	2
Filmový klavír R. Linharta	5
Internet (musescore, noty.cz)	21
Hity tisíciletí	2

Obrázek č. 6.

Tabulka zdrojů notových materiálů

Potvrdila se tím tedy i čtvrtá hypotéza, že největším zdrojem materiálů bude internet.

Druhé místo obsadily různé zpěvníky, z čehož lze dále vyvodit, že se děti učí doprovázet dle akordických značek. Toto dále potvrdila i otázka č. 8, zda učitelé improvizují s dětmi podle notového textu s akordickými značkami, kde 73% z nich odpovědělo ano. Dostatečnost notových materiálů z pohledu učitelů objasňuje otázka č. 7, kdy 2/3 respondentů odpovědělo ano, případně spíše ano. Pátá i šestá hypotéza se tak potvrdily.

Obrázek č. 7.

Graf dostatečnosti notových materiálů

2.5.7. Úpravy populárních písní pro čtyřruční hru řešily otázky č. 11 a 12.

Obrázek č. 8.

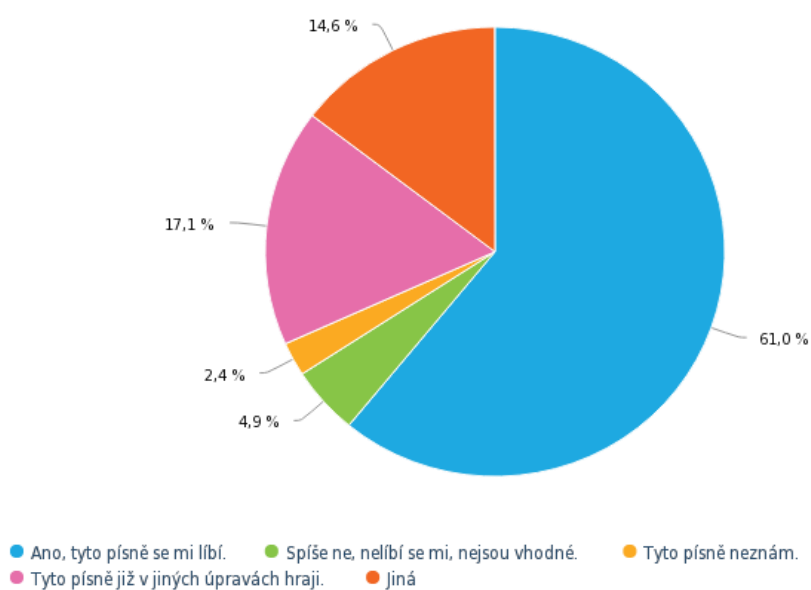
Graf o populárních písních pro čtyřruční hru

Zde 60% respondentů uvedlo, že se tímto vůbec či spíše nezabývá. Důvodem může být nedostatečnost materiálů v této oblasti, což potvrzují i odpovědi na otevřenou otázku č. 12, kde učitelé tyto materiály vypisovali. Kromě aranží písní K. Svobody od M. Hyblera či skladeb Emila Hradeckého (pravděpodobně šlo o Jazzové kousky pro 20 prstů) učitelé využívají pouze vlastní úpravy, improvizace či zjednodušování původně příliš náročného partu pro 2 ruce.

2.5.8. Otázky č. 13 a 14 reagovaly na praktickou část diplomové práce

Ta obsahuje úpravy pro čtyřruční hru písní z pohádek Zlatovláska a Lotrando a Zubejda pro přípravné a nižší ročníky, a písně od skupiny ABBA pro pokročilejší žáky.

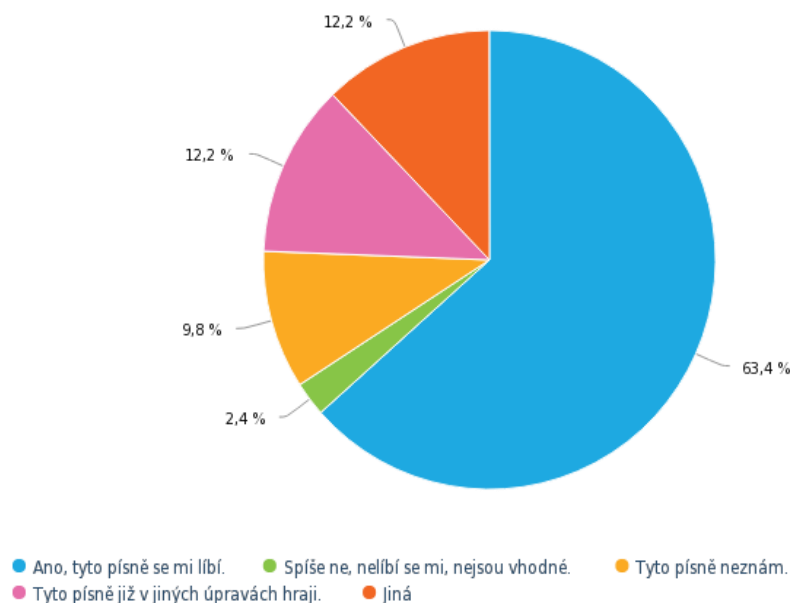
Součástí mé diplomové práce budou úpravy písní od skupiny ABBA. Měli byste zájem tyto písně s pokročilejšími žáky hrát?

Obrázek č. 9.

Graf popularity písní skupiny ABBA z pohledu klavírních pedagogů

Součástí mé diplomové práce budou úpravy písní z pohádek Zlatovláska a Lotrando a Zubejda pro čtyřruční hru. Měli byste zájem tyto písničky s přípravnými ročníky případně 1.-2. ročníky hrát?

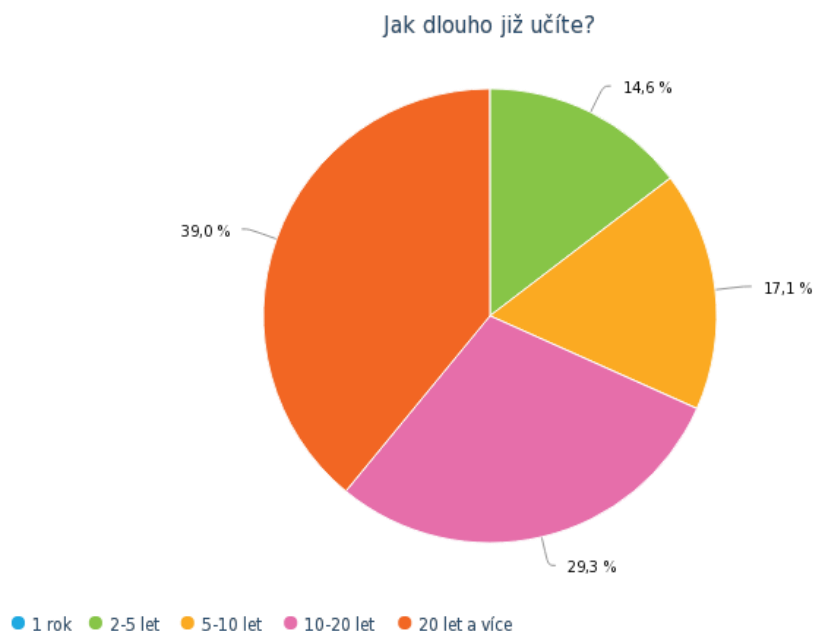

Obrázek č. 10.

Graf popularity písní z pohádek Zlatovláska a Lotrando a Zubejda u pedagogů

V obou případech více než 60% učitelů odpovědělo, že by tyto písně ve výuce využílo. V jiných odpovědích se objevily obavy, že tyto písně nejsou pro děti aktuální.

2.6. Charakteristika respondentů

Obrázek č. 11.

Graf charakteristiky respondentů

V rámci identifikační části dotazníku byli respondenti dotazováni pouze na délku své pedagogické praxe. Je jistě pozitivním zjištěním, že až na kategorii do 1 roku byly všechny ostatní skupiny poměrně vyrovnané. V tomto ohledu lze tedy dotazník považovat za vyvážený. Jak už ale bylo zmíněno, dotazník odeslalo k porovnání pouze 41 ze 114 respondentů a z těchto 41 respondentů se populárními písněmi 39 v hodinách zabývá.

2.7. Přínos do praxe

Z výzkumu je zřejmé, že téma populárních písní je pro výuku na základních uměleckých školách relevantní. Žáci mají o tyto písně zájem a učitelé s nimi tyto písně často nebo alespoň občas hrají. Zdroje notových materiálů jsou různé, mimo internetu, různých zpěvníků a vlastních úprav učitelů jsou velmi oblíbené úpravy Radima Linharta. Notových materiálů pro čtyřruční hru mnoho není, praktická část diplomové práce by tak mohla být v této oblasti přínosem.

3. Vybrané aspekty elementární klavírní pedagogiky

Učení malých dětí je jedním z nejnáročnějších disciplín klavírního pedagoga. Naštěstí existuje spousta moderních souhrnných publikací, které se elementární pedagogice věnují. Tato diplomová práce vychází především ze tří z nich: U klavíru bez slz ruské pedagožky Taťany Borisovny Judoviny-Galperiny¹, Slyšet a myslet u klavíru² Libuše Tiché a Klavírní pedagogika Aleny Vlasákové.³ Tato práce si neklade za cíl všechny aspekty raného klavírního vyučování popsat, to by ani nebylo v rozsahu diplomové práce možné. Vybírá tedy z rozsáhlé a komplexní problematiky pouze ty aspekty, které jsou aplikovány v metodice nácviu jednotlivých populárních písní v následujících kapitolách práce.

3.1. Prožívání hudby

Umění prožívat hudbu je nejzásadnějším požadavkem klavírní interpretace, jež je vrcholem klavírního umění. Každý člověk má emoce, které může potlačovat či odmítat, ty ale nikdy nezmizí. Úkolem každého interpreta je především práce s emocemi, která hudbu oživuje a dává jí smysl. Nezáleží přitom na věku ani technické vyspělosti interpreta, pouze na ochotě a vědomí emoce v hudbě rozpoznávat. Od toho je už jen malý krok k tomu emoce hudbou vyjadřovat.

„Nejprve je třeba apelovat na sluchovou a emocionální percepci. Dítě potřebuje vše nové nejprve prožívat, pak poznávat.“⁴

S prožíváním hudby úzce souvisí výběr repertoáru, který musí na dítě emocionálně působit. V hudbě je vždy možné nalézt nějaký příběh, o to snazší je to pak u písniček z pohádek. Možnost vžít se do nějaké pohádkové postavy a prožít s ní část příběhu má ještě jeden podstatný rozměr. Dovoluje dítěti zcela se ponořit do hudby a svého prožívání, což má pro jeho duševní vývoj blahodárný vliv.

Zvláště v dnešní době schopnost koncentrace u dětí, a nejen u nich, klesá. Čas, který stráví u klavíru v plném zaujetí pro danou činnost tak může mít i značný terapeutický

¹ JUDOVINA-GAL'PERINA, Taťjana Borisovna. U klavíru bez slz, aneb, Jsem pedagog dětí. Brno: Lynx, 2000. ISBN 80-902932-0-4.

² TICHÁ, Libuše. Slyšet a myslet u klavíru: práce na rozvoji talentu interpreta-klavíristy. Praha: Akademie múzických umění, 2009. Hudební pedagogika. ISBN 978-80-7331-151-3.

³ VLASÁKOVÁ, Alena. Klavírní pedagogika. 1, Elementární stadium výuky. Jinočany: H&H, 1992.

⁴ VLASÁKOVÁ, Alena. Klavírní pedagogika. 1, Elementární stadium výuky. Jinočany: H&H, 1992. str. 69

přínos, kdy se schopností plně se ponořit do umělecké činnosti a prožívat hudbu velmi souvisí dýchání, které je předmětem následující podkapitoly.

3.2. Dýchání

„Až objevíme magickou moc dechu, totiž navracet nás zpět do přítomnosti, k sobě, pak jsme vykročili bezpochyby správným směrem. Dech je branou do Přítomnosti, přítomnost je předsálím Věčnosti.“⁵

Je zajímavé, že tento pro život nezbytný fyziologický proces provádí tělo většinu času naprosto samovolně, bez jakékoli naší snahy či vědomí. Z jogínských technik či meditací je ale známé, že právě práce s dechem je klíčem ke zklidnění mysli, zvládnutí stresových situací a práce s energií v těle obecně. Dýchání má ovšem i stěžejní funkci ve zvládnutí klavírní hry.

Stejně jako nelze žít bez dýchání, nelze bez něj ani hrát na klavír. Není tím myšleno pouze dýchání jako nutný fyziologický proces, ale i metaforické „dýchání ruky“ v souladu s hudební frází. Bez této schopnosti je klavírní hra nepřirozená a neživá. Oproti zpěvákům či hráčům na jiné hudební nástroje má klavírista úkol obtížnější. Provázanost dechu a hry totiž není tak zřejmá a na první pohled nutná. Zpěvák či hráč na dechový nástroj se učí svůj dech ovládat zcela vědomě, jinak by nemohl vůbec vytvořit tón. Hráčům na smyčcové nástroje napomáhá v plynulosti, a tedy dýchání smyčec. *„Zatímco pro pěvce a hráče na dechový nástroj melodická fráze „dýchá“ vždy a od samého počátku zcela přirozeně a spontánně v souladu s jeho dechem, melodická fráze houslisty „dýchá“ v souladu s „dechem“ jeho smyčce, klavírista takovouto reálnou oporu nemá a „dech“ jeho melodické fráze musí souznít s „imaginárním dechem“ jeho představy.“⁶*

Ruka klavíristy se proto musí stát dechem zpěváka či smyčcem houslisty. Nejpřirozenější cestou je pak zpívání melodie, resp. hudební fráze, na jeden nádech, případně zkoušet tahem imaginárního smyčce propojovat jednotlivé tóny melodie.

„Zpívání jednotlivých frází je výborné cvičení, které nejen napomáhá k nápravě defektů řeči, ale cvičí také dýchání. Dítě se učí regulovat dýchání, aby rozdělilo výdech na

⁵ SMIL, Petr. Prana Vashya Yoga: ásana, pránájáma & meditace pro rozvoj vědomí [online], [cit.02.07.2019]. Dostupné z: <https://www.pranayoga.cz/index.php/media/>

⁶ TICHÁ, Libuše. Slyšet a myslet u klavíru: práce na rozvoji talentu interpreta-klavíristy. Praha: Akademie múzických umění, 2009. Hudební pedagogika. ISBN 978-80-7331-151-3. str. 33

*celou frází a nedělalo zbytečný nádech před ukončením fráze. Učí se tím poměřovat hloubku a počet nádechů s frázemi hudební řeči.*⁷

Navrátíme-li se od metaforického dechu ruky zpět k dechu jako fyziologickému procesu, i ten má v životě hudebníka velký význam. Vědomé zaměření pozornosti k dechu a jeho případné zklidnění může napomoci zvládat trému při veřejných vystoupeních, což by mělo být vrcholem klavírního vyučování.

V neposlední řadě pak dýchání napomáhá usměrňovat pozornost a prohlubovat soustředěnost, což jsou rovněž nezbytné vlastnosti ve výuce klavíru, potažmo v učení obecně.

Roli dechu nelze ve výuce podceňovat. Práce s ním napomáhá nejen plynulé hře, ale i celkovému navození pracovní atmosféry a zvládnutí veřejných vystoupení.

Kromě hudebního prožívání a správného dýchání je pro hudební projev neméně důležitý komplexní rozvoj hudebnosti, jež je tématem následující podkapitoly.

3.3. Rozvoj hudebnosti

„Rozvíjení žákovy hudebnosti je v elementárním klavírním vyučování prvořadým úkolem...Na cestě k poznávání a interpretaci hudby vede dítě sluch...Neměli bychom připustit mechanickou hru zbavenou sluchové kontroly.“⁸

Pod pojmem hudebnost se skrývá mnoho dílčích schopností, které z dítěte dělají malého interpreta. Bez soustavné práce na rozvoji všech těchto klíčových dovedností se hra stává mechanickou. Je tragédií klavíru, že je tento výsledek možný.

3.3.1. Metrum a rytmus

Tyto dva pojmy jsou úzce provázané, přičemž metrum je rytmu nadřazené. Z této nadřazenosti plyne i jasný postup ve výuce klavíru, kdy je vždy nejprve ujasněno, resp. ještě lépe prožito, hudební metrum a z něho se posléze odvíjí rytmické členění.

⁷ JUDOVINA-GAL'PERINA, Tat'jana Borisovna. U klavíru bez slz, aneb, Jsem pedagog dětí. Brno: Lynx, 2000. ISBN 80-902932-0-4. str. 35

⁸ VLASÁKOVÁ, Alena. Klavírní pedagogika. 1, Elementární stadium výuky. Jinočany: H&H, 1992. str. 69

Hudební metrum má přímou spojitost s dýcháním a vnímáním hudební fráze. Jeho vnímání je předpokladem pro plynulou a přesvědčivou hru. Střídání těžkých a lehkých dob je ekvivalentem střídání přízvučných a nepřízvučných slabik lidské řeči. Tato provázanost mezi řečí hudební a komunikační má své výhody i nevýhody.

Nespornou výhodou tohoto propojení je možnost využití textu k lepšímu cítění hudebního metra. Ne nadarmo se v moderní klavírní pedagogice začíná hrou rytmizovaných říkadel, která metrum i rytmickou strukturu jasně definují. Tohoto principu však lze využít prakticky u jakékoli skladby. *„Prvotní dětský projev je přirozeně spojen s jednoduchými říkadly a písničkami. Podobným způsobem, podle uvedeného vzoru, je možné „otextovat“ první drobné skladby, případně najít text, který charakterem a členěním zvolené skladbě odpovídá.“*⁹

Na druhou stranu ale spojení řeči hudební a komunikační může působit i potíže, pokud se poruchy běžné řeči promítají do hry. *„Kdysi jsem nedoceňovala těsnou spojitost mezi defekty řeči a složitostmi, se kterými se dítě setkává ve své hudební řeči. Časem jsem poznala, že když dítě nevyslovuje hlásky, když se jeho řeč přerušuje častým nepravidelným dýcháním, když neumí správně vytvořit větu, bude i v jeho hudební řeči zadrhávání, zajíkání, zadýchanost.“*¹⁰

Kromě využití textu lze k vnímání metra využít rovněž jednoduchých orffových hudebních nástrojů, jakými jsou např. triangl, dřívka, tamburína, bubínek apod. Jejich snadné ovládání zaručují okamžitou využitelnost v praxi. Dítě tak může poslech skladby doprovázet právě některým z těchto nástrojů, konkrétní výběr záleží na charakteru skladby. Takové muzicírování je nejen zábavné, ale i velmi užitečné. Dá se navíc libovolně variovat, kdy např. dítě hraje těžké doby, učitel lehké a naopak.

Přestože podobné aktivity zabírají v hodinách cenný čas, mají velký smysl. U dětí, kterým toto činí potíže, pak především.

⁹ TICHÁ, Libuše. Slyšet a myslet u klavíru: práce na rozvoji talentu interpreta-klavíristy. Praha: Akademie múzických umění, 2009. Hudební pedagogika. ISBN 978-80-7331-151-3. str. 43

¹⁰ JUDOVINA-GAL'PERINA, Tat'jana Borisovna. U klavíru bez slz, aneb, Jsem pedagog dětí. Brno: Lynx, 2000. ISBN 80-902932-0-4. str. 34

3.3.2. Rozvoj sluchu

Rozvoj sluchu bohužel není v klavírní výuce samozřejmostí. Na rozdíl od jiných hudebních nástrojů klavír neklade na žáka tak vysoké intonační nároky. Výška tónu je daná, lze měnit pouze jeho kvalitu.

„...zatímco malý houslista je od počátku nucen věnovat pozornost intonaci a tím neustále procvičovat, trénovat a kontrolovat své sluchové schopnosti (konkrétně – ostrost sluchu při identifikaci tónové výšky), klavírista, pokud není aktivizaci jeho sluchu neustále věnována patřičná pozornost, ocitá se v nebezpečí zanedbání této důležité složky hudebního talentu.“¹¹

Je velký rozdíl v hudebním projevu dítěte, které si při hraní jednotlivé fráze v duchu zpívá a dítětem, které toto nečiní. Lidský hlas je prvotním hudebním nástrojem každého člověka. Jeho ovládnutí přímo stimuluje rozvoj hudební myšlení.

Rozvoj sluchu může být aktivní či pasivní. Aktivní souvisí s přímou hudební činností, jakými jsou pěvecký či instrumentální projev. Pasivní sluch souvisí s analytickými schopnostmi při poslechu skladby.

„Výsledky mnohaleté práce s dětmi mě přesvědčily o tom, že pravidelným komplexním a cílevědomým pedagogickým působením lze sluch prakticky jakéhokoli dítěte rozvinout do úrovně tzv. „pasivního“ absolutního sluchu.“¹²

Zcela zásadní roli má rozvoj sluchu pro zvládnutí čisté pedalizace a kultivaci klavírního tónu. Pro rozvoj této klíčové dovednosti je tedy důležité v hodinách co nejvíce zpívat a naučit se hudební analýze při poslechu skladby.

„Účinné je srovnávání hudby se zpěvem. Klavír písničku také zpívá. Kdo hezky zpívá, nekřičí, je ho slyšet i při tichém prozpěvování. Hudbě musí být vždy dobře rozumět.“¹³

¹¹ TICHÁ, Libuše. Slyšet a myslet u klavíru: práce na rozvoji talentu interpreta-klavíristy. Praha: Akademie múzických umění, 2009. Hudební pedagogika. ISBN 978-80-7331-151-3. str. 34

¹² JUDOVINA-GAL'PERINA, Tat'jana Borisovna. U klavíru bez slz, aneb, Jsem pedagog dětí. Brno: Lynx, 2000. ISBN 80-902932-0-4. str. 7

¹³ VLASÁKOVÁ, Alena. Klavírní pedagogika. 1, Elementární stadium výuky. Jinočany: H&H, 1992. str. 92

3.3.3. Smysl pro formu

Hudba je založena na principu kontrastu a opakování. V různých skladbách se poměr mezi novým a opakovaným liší. Vždy lze ale nějaké opakování nalézt. Vnímání větších celků je nezbytné pro pochopení skladby, zejména pak pro pamětní jistotu.

„Vědomí formy je důležité pro celistvost paměti, pro orientaci ve stále rozsáhlejších skladbách. Schopnost vnímat formu je nezbytná pro interpretaci i pro zasvěcený poslech hudby.“¹⁴

Pro rozvíjení smyslu pro formu je neúčinnější mnohonásobný poslech skladby před její samotnou hrou. Při tomto opakovaném poslechu lze opět využít orffových nástrojů, díky kterým se dítě může ke hře ihned přidat, přičemž hraje pouze některou část skladby, střídá se v jednotlivých částech s učitelem apod.

3.3.4. Rozvoj harmonického cítění

Vnímání harmonie v hudbě je další stěžejní dovedností, která je zejména pro klavír nesmírně důležitá. Klavírista vždy musí vnímat několik hlasů zároveň a vztahy mezi těmito hlasy. Rozvíjení harmonického cítění tak souvisí se zvyšující se obtížností skladeb. Nejintenzivněji tak tento proces probíhá ve vyšších ročnících studia základní umělecké školy, kdy žák studuje náročnější repertoár a polyfonní skladby.

Tím, že je dítě schopné zahrát pouze harmonicky jednodušší skladby, však nemusí být rozvoj jeho harmonického cítění upozaděn. Díky čtyřruční hře s učitelem lze již od počátku klavírního vyučování tuto klíčovou dovednost rozvíjet.

3.4. Čtyřruční hra s učitelem

Čtyřruční hra s učitelem může být ideálním prostředkem k rozvíjení harmonického cítění a obecné hudebnosti. Díky čtyřruční hře lze dítě mnohému naučit téměř beze slov, pouze prostřednictvím hudby.

„Dítě přebírá při přímé interpretační spolupráci s učitelem podněty pro hudební výraz. Učí se přizpůsobovat po zvukové i rytmické stránce. Čtyřruční hra zároveň představuje velké obohacení zvuku nástroje a žákova repertoáru.“¹⁵

¹⁴ VLASÁKOVÁ, Alena. Klavírní pedagogika. 1, Elementární stadium výuky. Jinočany: H&H, 1992. str. 108

Kromě přirozeného vnímání dynamiky a agogiky představuje čtyřruční hra nové možnosti v rozvoji harmonického cítění. Může se tak stát syntézou všech důležitých hudebních dovedností.

3.5. Čtyřruční (komorní) hra se spolužákem

Komorní hra se spolužákem je povýšení čtyřruční hry na vyšší úroveň. V hudební rovině hra se spolužákem znamená schopnost pohotově reagovat na odchylky v interpretaci přednášené skladby, ať už k nim dojde z přičinění kterékoli strany. Klíčovou schopností pro hru se stejně vyspělým hudebníkem je umět na partnera počkat, přizpůsobit se mu, mnohdy i trochu improvizovat. Tyto dovednosti mohou žáka obohatit nejen v rovině hudební, ale i osobnostní.

3.6. Hudební myšlení

„Obecně lze říci, že klavír – jako vícehlasý nástroj s bohatou historií a tradicí – klade zvýšené požadavky na intelektuální schopnosti hudebníka – kombinační schopnosti, schopnost vhledu do vnitřních strukturních vztahů, analytické schopnosti, paměť..“¹⁶

Schopnost hudebního myšlení můžeme u dětí rozvíjet prostřednictvím hudebních přirovnání a představ.

Klavír je orchestr a klavírista dirigent, který přináší jednotlivým nástrojům (tedy svým dvěma rukám) svou představu. Pokud je představa špatná, jednotliví hráči (klavíristovy ruce) mohou být sebelepší, ale výsledek bude přesto nevalný. Proto je třeba naučit se v klavírních skladbách slyšet a vnímat různé hlasy, které musí být zvukově vyvážené, stejně jako tomu je v případě jednotlivých nástrojů kvalitního orchestru. Všechny nástroje/hlasy jsou důležité, ale každý jiným způsobem. Melodie je královna v nádherných šatech, která prochází sálem paláce a všechny oči k ní vzhlíží. Bas je tatínek královny, který jí galantně nabízí své rámě, aby se o ně mohla opřít. Tyto dvě nejdůležitější postavy pak ještě často

¹⁵ VLASÁKOVÁ, Alena. Klavírní pedagogika. 1, Elementární stadium výuky. Jinočany: H&H, 1992. str. 109

¹⁶ TICHÁ, Libuše. Slyšet a myslet u klavíru: práce na rozvoji talentu interpreta-klavíristy. Praha: Akademie múzických umění, 2009. Hudební pedagogika. ISBN 978-80-7331-151-3. str. 35

doprovází malá princezna, která radostně tančí či poskakuje kolem nich. V hudbě princeznu vyjadřují různé melodické „vyhrávky“ a podobně.

Hudba je systém a hudební myšlení je prostředkem, jak mu porozumět.

3.7. Shrnutí

Pokud má být výuka malého klavíristy skutečně komplexní, musí zahrnovat mnoho aspektů. Tyto aspekty jsou těsně provázané a mají zásadní vliv na přesvědčivou interpretaci skladeb. Aby mohlo dítě skladbě porozumět, musí ji prožívat. Hudební prožívání pak bezprostředně souvisí s dýcháním, a to má zase vliv na chápání hudebních souvislostí. Pro chápání hudebních souvislostí je stěžejní rozvoj hudebních dovedností, ke kterému ve zvýšené míře dochází při čtyřruční či komorní hře. Předmětem následující kapitoly bude aplikace všech výše zmiňovaných dovedností v konkrétních čtyřručních skladbách.

4. Úpravy populárních písní pro malé děti

Jedním z nejpodstatnějších aspektů výuky klavírní hry u malých dětí je, aby je hraní bavilo.

„Každý učební materiál podaný hravou formou se snadněji zapamatuje, zaujme, navodí hravou náladu, přání něco udělat, zapamatovat si to, opakovat – tj. naučit se.“¹⁷

S tím úzce souvisí výběr skladbiček, které by měly odpovídat jejich technickým možnostem – a vůbec možnostem malé dětské ruky, ale také by měly podněcovat jejich zájem o hudbu obecně, rozvíjet jejich celkovou hudebnost a budovat hudební prožívání a hru dle představy. Písničky z pohádek mohou být ideálním materiálem, který všechna tato kritéria splňuje.

Vzhledem k tomu, že se jedná o děti ve věku od 7 do 10 let, jsou úpravy pohádkových písní různě náročné. Všechny jsou ale uzpůsobené pro čtyřruční hru. Skladba tak může mít bohatý harmonický doprovod, které by dítě ještě samo zahrát nedokázalo a zároveň ho spolehlivě a přirozeně drží v rytmu.

4.1. Obecná metodika nácvičku písní

Písničky se učíme podle sluchu, aby děti neomezoval notový zápis – např. čtení ve dvou a tří-čárkované oktávě případně naopak ve velké či kontra oktávě. Cílem je seznámit se s celou paletou klavírního zvuku dříve, než je dítě schopné plynulého čtení rozsáhlejšího notového textu.

Samotnému hraní vždy předchází několikrát poslech písně, kdy se učíme vnímat skladbu jako celek. Při poslechu si zadáváme různé úkoly, které směřují pozornost k rozličným specifikům dané skladby. Patří sem dirigování kvůli uvědomění metra, tleskání těžkých dob, tleskání rytmu melodie, zpívání melodie a různé pohybové reakce na ni. Především si ale vyprávíme její obsah, díky kterému si dítě vytvoří hudební představu. S touto představou pak přistupujeme k jednotlivým technickým problémům, řešíme prstoklad, frázování apod.

¹⁷ JUDOVINA-GAL'PERINA, Tat'jana Borisovna. U klavíru bez slz, aneb, Jsem pedagog dětí. Brno: Lynx, 2000. ISBN 80-902932-0-4. str. 11

Pro rytmické členění jakékoli skladby si nejdříve potřebujeme ujasnit její metrum – tedy střídání těžkých a lehkých dob. Určit, zda se jedná o metrum sudé či liché bývá pro dítě zpočátku těžké. Výbornou pomůckou je „hra na dirigenta“, kdy dítě skladbu diriguje. Výhodou této hry je, že dítě nejen vnímá metrum, ale může i reagovat na dynamiku. Musí si ale zažít alespoň elementární dirigentské gesto, které může být těžké „udržet“. Ještě jednodušším krokem tak je „pleskání“ těžkých dob na nohy (lehké doby dítě buď jen poslouchá nebo pokud „nemůže vydržet“ – jemně je vytleskává). Tento způsob sice „rozbíjí“ hudební frázi, ale může být pomocí a zároveň krokem k pozdějšímu dirigování skladby.

Postupujeme od nejjednodušších úkolů ke složitějším – neučíme se tedy písničku od začátku do konce, ale mnohdy třeba od prostředka.

Je třeba také zmínit, že výsledná tempa písni byla vždy o něco pomalejší než tempa nahrávek písni.

4.2. Pohádka Zlatovláska

Tento hudební film z roku 1973 je přímo studnicí nádherných písni, které se skvěle hodí pro klavírní úpravy. Všechny písničky jsou originální, výborně aranžované, ale především vypráví věčný příběh o cestě ke štěstí a lásce. V dotazníku se objevila kritika, že děti tuto starou pohádku nebudou znát, ale pravděpodobně i díky specifickému rysu českých pohádkových Vánoc tomu bylo zcela naopak. Děti si v průběhu pohádky, kterou jsme si na začátku školního roku pustily, spokojeně notovaly. Každé si pak vybralo jednu nebo dvě písničky, která ho nejvíce oslovila. Na mně pak bylo upravit dané písni dle jejich technických možností. Součástí diplomové práce jsou následující 4 písni: Krásné ráno, Vojenský pochod, Nes mě loďko ke břehu, Líbí, mně se líbí. Prvé dvě jsou spíše pro první či druhý ročník základní umělecké školy, druhé dvě pro ročníky přípravné. Před popisem jednotlivých úprav i metodiky nácviu písni nelze nezmínit jejich autora, úžasného bulharského skladatele Angelo Michajlova.

4.2.1. Angelo Michajlov

Nejen hudba k pohádce Zlatovláska stojí u tohoto autora za povšimnutí. Coby dítě operních pěvců od dětství projevoval mimořádný hudební talent, který měl značný potenciál rozvoje v umělecky bohatém prostředí. Již ve věku pěti let několik hodin trávil u

klavíru a při operních zkouškách rodičů úspěšně imitoval vystoupení jejich kolegů. Po základní škole však jeho cesta nevedla přímo ke studiu hudby, ale na francouzské gymnázium, kde měl sice dobrý prospěch, ale velmi špatnou kázeň. Když se po maturitě nedostal na konzervatoř v Sofii, odcestoval do tehdejšího Československa, kde byl i bez znalosti češtiny okamžitě přijat na Pražskou konzervatoř a během pouhého roku ji i dokončil. Dále jeho kroky vedly na HAMU, kde vystudoval dirigování. Mimo Zlatovlásky složil hudbu k mnoha dalším filmům, např. *Dívka na koštěti*, *Lucie postrach ulice* a *Chobotnice z II. patra*.¹⁸

4.2.2. Nes mě loďko ke břehu

Obecná charakteristika¹⁹

Tato píseň doprovází scénu, kdy Jiřík pluje na pramici přes jezero do zámku ke Zlatovlásce. Celkovou melancholii skladby předznamenává již tónina es moll, dále pak volba tria zobcových fléten v předehře. Následuje sloka, v níž rytmizovaný postup basové kytary a rozložené akordy kytary akustické umocňují dojem houpání loďky ve vlnách. Z textu i hudby samotné je patrná velká nejistota, zasněnost a melancholie, která Jiříka sklíčuje před dosažením cíle jeho cesty. V začátku refrénu (při oslovení Zlatovlásky) se však objevují zcela jiné emoce – radostné očekávání a zvědavost, jak vše dopadne. Tento kontrast je velmi pěkně vyjádřen harmonií, kdy skladba přechází z es moll do paralelní Ges dur. I bez tohoto přechodu je však harmonie písně velmi zajímavá. Neustále totiž skokově moduluje. Po prvotním akordu es moll následuje Des dur, dále H dur a poté zpět Des dur a es moll. V druhém opakování této posloupnosti dojdeme až k dominantě, která je ovšem oproti standardu mollová (b moll, namísto očekávané B dur).

U této písničky se dítě může zasnít, prožít smutek, ale i naději.

Obtížnost a technické nároky

Úprava je zamýšlena přibližně pro druhý přípravný ročník základní umělecké školy. Z toho důvodu je píseň transponována do jednodušší d moll, i když možným dalším krokem

¹⁸ MICHAJLOV, Angelo. Životopis. In: Wikipedia [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Angelo_Michajlov

¹⁹ MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Nes mě loďko ke břehu. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=IIPAPJcqtM&t=140s>

by mohlo být transponovat píseň právě do originální es moll a tím dítě seznámit s touto nádhernou a ojedinělou tóninou. Převážně kvintový rozsah písně to umožňuje.

Prvotním záměrem je procvičit střídání rukou bez nutnosti jejich úplné nezávislosti při hře oběma rukama dohromady. Lze se na ní učit hru legato, zvláště pak propojení kvinty. Melodie se téměř celou dobu pohybuje právě v rozsahu kvinty, což je pro malé dítě příjemná pozice. Pouze občas dochází k rozšíření rozsahu na sextu. Místy obtížnější rytmus lze vhodně podložit textem, často navíc učitel může hrát s dítětem stejný rytmus, aby ho podpořil. Návrh doprovodu respektuje rozklady akordů akustické kytary, rytmus basové kytary je ale pro zjednodušení redukován pouze na delší hodnoty bez užití synkop.

Práce s písní

Nejprve pracujeme s poslechem písně. Při jejím prvotním poslechu vnímáme její melancholickou náladu. Dále se zaměříme na text a vyprávíme si obsah písně. Jelikož nám bude znalost textu pro další práci užitečná, věnujeme mu dostatečnou pozornost. Můžeme se s dítětem střídat v jeho reprodukci apod.

Následuje práce s hudebním metrem písně. Pro prožití jejího čtyřdobého metra můžeme vždy na první dobu cinknout na triangl, který se délkou svého tónu dobře hodí pro doprovod této písně. Následně můžeme využít vlajících šátků, případně se celým tělem pohupovat v rytmu písně a více tak prožít její plynulost, „houpavost“.

Z hlediska formy má píseň 4 části. Předehru, sloku (2x), refrén (2x) a dohru, která je s předehrou totožná. Můžeme tak dítěti dávat různé úkoly, aby hledalo, co se kdy opakuje. V samotném provedení písně pak pracujeme pouze s předehrou, jednou slokou, jedním refrénem a dohrou. I tak je píseň poměrně dlouhá a pro malé dítě náročná na udržení plné pozornosti.

Sloka²⁰

²² Nes mě loďko ke břehu

jedu, jedu pro něhu,

jedu, jedu pro krásu,

²⁰ MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Nes mě loďko ke břehu. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=IIPAPJcqtM&t=140s> 0:14

pro dívku s vlasy do pasu“.²¹

Sloka je nejjednodušší částí písně jak rytmicky, tak motivicky, proto začneme pracovat právě s ní, konkrétně tedy s její melodií, kde se stále opakuje stejný motiv vzestupné kvinty. Učíme se od začátku zpívat tento motiv („nes mě loďko ke břehu“) na jednu frázi (a také na jeden nádech) a pro lepší intonování můžeme použít gestikulace, kdy se ruka pohybuje od pupíku k čelu. Jde o prožití kvinty jako poměrně velkého intervalu a zároveň jeho propojení, v čemž nám pomůže právě gestikulace rukou. Tento postup nám usnadní práci před samotnou hrou. Dále zkusíme stejným způsobem kvintu zahrát, resp. přenést váhu z palce na malík a obráceně. Při hře stále zpíváme. Postupně tichounce přidáváme doprovod, stále však s dítětem zpíváme melodii. Pokud toto nestačí, je možné hrát s dítětem pravou rukou melodii unisono, levou pak celý doprovod.

The image shows a musical score for the song 'Nes mě loďko ke břehu'. It consists of two systems of staves. The first system is for the voice (labeled 'Ž') and the second is for the piano accompaniment (labeled 'U'). The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 4/4. The vocal line has two measures: 'NES MĚ LOĎKO' and 'KE BŘE-HU'. The piano accompaniment has two measures with a simple rhythmic pattern. The score is numbered '6' at the top left.

Obrázek č. 12.

Nes mě loďko ke břehu – téma sloky

Následuje fáze, kdy dítě již tento motiv samostatně zvládá, můžeme tedy přidat „odpovědi zobcových fléten“, které zprvu hraje učitel. Dítě vnímá, že se v písni střídají dva motivky – časem se naučí i druhý a ve výsledku střídání obou. Tím, že se druhý motiv nekzpívá, ale hrají jej zobcové flétny, můžeme dítěti pro rytmickou jistotu napomoci jednoduchým textem např. „houpá loďka malá/krásná loďka malá nebo cokoli jiného, co slabikami respektuje délky not a možná se rovněž vztahuje k příběhu, aby text byl pro dítě snadno zapamatovatelný.

²¹MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Nes mě loďko ke břehu. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019].
Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/soundtrack-zlatovlaska/nes-me-lodko-ke-brehu-74349>

6

Ž NES MĚ LOĎKO KE BŘE-HU HOUPÁ LOĎKA MALÁ

U

5 C B C Dmi

Obrázek č. 13.

Nes mě loďko ke břehu – střídání dvou motivů sloky

Důležité je rovněž nezkracovat dlouhé noty pod ligaturou. Dítě si musí jejich délku při zpěvu prožít a následně vnímat harmonický doprovod (rozložený kvartsextakord d moll), který probíhá pod ním.

Co se týče prstokladu, jeho logika spočívá v tom, že si dítě zapamatuje, že levá ruka začíná na tónu d2 od malíčku, pravá pak od tónu f2 palcem. Poprvé motivek pravé ruky stoupá, podruhé klesá a je tak nutný překlad palce.

5

Ž HOUPÁ LOĎKA MALÁ

U

9

Ž HOUPÁ LOĎKA MALÁ

U

Obrázek č. 14.

Nes mě loďko ke břehu – řešení prstokladu sloky

Pozn. ve čtvrtém verši došlo ke zjednodušení textu „pro dívku s vlasy do pasu“ na „dívku s vlasy do pasu“. Z mé zkušenosti byl začátek verše na poslední osminu před těžkou dobou příliš náročný.

Refrén²²

„Zlatovlásko, krásko,

kdo ví co bude dál?

Zlatovlásko, krásko,

chce tě bohatý král.“²³

Od počátku, co se refrén učíme, snažíme se vnímat jeho jinou emoci. Oproti relativně klidné a melancholické sloce najednou přichází napětí s větší dynamikou, které začíná již kvintakordem d moll, který hrajeme velmi plně, s prožitkem očekávání. Je to zároveň očekávání jiné a durové tóniny, které eskaluje veršem „kdo ví, co bude dál?“.

The image shows a musical score for the chorus of the song 'Zlatovláska'. It consists of two systems of music. The first system (measures 17-20) features a vocal line (Ž) and a piano accompaniment (U). The vocal line starts with 'HOUPÁ LOŽKA MALÁ' and then 'ZLA - TO VLÁ - SKO'. The piano accompaniment includes chords B, Ami, Dmi, F, and C. The second system (measures 21-24) continues the vocal line with 'KRÁ - SKO KDO VÍ CO BU - DE DÁL ZLA - TO VLÁ - SKO'. The piano accompaniment includes chords F, C, Dmi, A, B, F, and C. The score is written in G minor (one flat) and 4/4 time.

Obrázek č. 15.

Nes mě loďko ke břehu – předvěti refrénu

²² MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Nes mě loďko ke břehu. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=IIPAPJcqtM&t=140s> 0:51

²³ MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Nes mě loďko ke břehu. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/soundtrack-zlatovlaska/nes-me-lodko-ke-brehu-74349>

K navození této nové emoce dítěti pomůžeme crescendem rozkladu akordu d moll v předchozím taktu.

Konec refrénu se naopak opět zklidní a zesmutní „chce tě bohatý král“. S tím souvisí uzavření fráze decrescendo.

27

Ž

VLÁ - SKO KRÁ - SKO CHCE TĚ BOHATÝ KRÁL

U

F C F C B Ami Dmi

Obrázek č. 16.

Nes mě loďko ke břehu – závěti refrénu

Předehra a dohra

Opět podkládáme původní trio zobcových fléten textem. Např. „naše malá loďka krásná, co se houpá ve vlnách“. Hrajeme úhozem portamento, vnímáme vždy lehký důraz na začátku taktu. V textu tedy zdůrazňujeme slabiky Naše malá Loďka krásná, co se Houpá ve vlnách.

Při dohře můžeme navíc na konci udělat mírné ritardando. Tím, že hrajeme s dítětem společný rytmus, lze ritardando udělat velmi přirozeně, hudbou.

31

Ž

NA - ŠE MA - LÁ LOŇKA KRÁSNÁ CO SE HOUPÁ VE VL NÁCH

U

rit.

Obrázek č. 17.

Nes mě loďko ke břehu – dohra

Složitější varianty

Výhoda této písně je především v tom, že můžeme téměř po celou dobu hrát s dítětem stejný rytmus tím, že je melodie často doprovázena dalšími akordickými hlasy. Kromě rytmu můžeme dítě vést rovněž přirozeně ke hře dynamiky a agogice. Tyto hlasy může pak dítě postupně přebírat samo, čímž se obtížnost písně může modifikovat.

4.2.3. Líbí, mně se líbí

Obecná charakteristika²⁴

Písnička je vyznáním lásky Zlatovlásky k Jiříkovi. Budeme ji tedy hrát něžně, zpěvně a radostně. S touto hudební představou pak budeme řešit jednotlivé technické problémy.

Písnička je původně napsaná v tónině G dur, což je příjemná a hratelná tónina pro sedmileté dítě, ale je lepší ji hrát o kvartu výš – tedy v C dur, čímž se v melodii dostaneme k vyšším a zvonivějším tónům, které lépe imitují zvuk zobcových fléten, a i v doprovodu se tak dostaneme výš, což lépe odpovídá barvě zvuku kytary. Harmonie je relativně jednoduchá. Ve sloce si vystačíme pouze s tónikou (C dur), subdominantou (F dur) a dominantou (G dur), ozvláštněnou pouze tónickým kvartsextakordem (C/G = akord C dur s basem G). Před refrémem dochází přes C7 k modulaci do subdominantní tóniny F dur, ze které se ovšem vzápětí opět navrátíme do C dur. Oč je harmonie prostší, o to více vynikne půvabná melodie a melodické mezihry zobcových fléten. Tyto mezihry mají z hlediska výuky dítěte i velmi praktické využití. Napomáhají totiž tomu, aby dítě doposlouchalo dlouhé notové hodnoty. Mezihry jsou totiž právě v místech, kde zpěvák nezpívá, a tedy dítě nehraje. Pokud se zaposlouchá do těchto krátkých úryvků, přijde spolehlivě včas s další frází.

Obtížnost a technické nároky

Úprava je přibližně určena pro druhý přípravný ročník základní umělecké školy. Může být vhodná pro dítě s dominantní levou rukou. Stejně jako v případě písně „Nes mě loďko ke břehu“ se na ni učíme především hru legato, tentokrát v rozsahu sexty. K levé ruce se částečně přidává i ruka pravá, hraje ale paralelně s levou a shodují se i v rytmu, proto píseň

²⁴ MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Líbí. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=0JdaJffu9I>

opět nevyžaduje náročnější nezávislost rukou. V případě potřeby lze píseň ještě zjednodušit, hrát tedy pouze melodii levou rukou a zbylé hlasy doplní učitel. V písni si dítě také procvičí podklady palce a v předešlé procvičí hru staccato.

Práce s písni

Nejprve opět pracujeme s poslechem písně. Vyprávíme si obsah, tvoříme hudební představu. Vnímáme hlavně plynulost a hudební metrum, což opět můžeme podpořit hrou na triangl.

Při opětovném poslechu písně má dítě za úkol přijít na to, z kolika částí se písnička skládá. Pro začátek stačí, když si všimne, že se tam nějaký díl opakuje. Tento díl pojmenujeme jako sloku (díl A) a mezi těmito slokami je refrén (díl B). Zároveň se nám opakuje předešlá – dohra. S tímto lze dále pracovat tak, že dítě tleskne (zahraje na triangl/dřívka apod.), když uslyší nějaký z těchto dílů.

Po splnění těchto tří úkolů (ke kterým je ale dobré se neustále v procesu hraní vracet a připomínat si je či je zdokonalovat) můžeme začít se samotnou hrou písně. Vzhledem k rytmické obtížnosti předešlé je dobré začít slokou.

Sloka²⁵

„Líbí, mně se líbí

bílý smutný půlměsíc....

Líbí, mně se líbí,

ale on snad ještě víc.“²⁶

Od počátku se snažíme písničku učit s představou hudební fráze, ze které pak vychází vhodný prstoklad. Napomůže tomu zpívání písničky, kdy „Líbí, mně se líbí, bílý smutný půlměsíc“ vnímáme jako jeden celek. Můžeme si také představit, že máme v ruce imaginární štětec a po plátně kreslíme dlouhou čáru nebo kolečko – touto aktivitou

²⁵ MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Líbí. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=0JdaJffu9I> 0:10

²⁶ MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Líbí. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/soundtrack-zlatovlaska/libi-74352>

doprovázíme zpívání písničky, kterou zpíváme na jeden nádech (nádech vnímání hudební fráze přeruší).

The image shows a musical score for the song 'Líbí mně se líbí'. It consists of two staves: a vocal line (labeled 'Ž') and a piano accompaniment (labeled 'U'). The vocal line starts at measure 5 and contains the lyrics: 'LÍ - BÍ MNĚ SE LÍ - BÍ BÍLÝ SMUTNÝ PŮL - MĚ - SÍC'. The piano accompaniment features a series of chords: F, C, C/G, G7, and C. The tempo is marked 'p' (piano) and the dynamics include 'mf' (mezzo-forte) for the vocal line.

Obrázek č. 18.

Líbí mně se líbí - sloka

Kromě textu nám v ujasnění rytmu napomáhá i harmonie. Učíme dítě poslouchat harmonickou změnu z tóniky na subdominantu na 4. době, kdy hraje vzestupnou tercií s textem „mně se“.

Refrén²⁷

*„On tu slouží a strádá,
já mu smím jen tajně přát.
Já ho mám asi ráda
i on možná má mě rád“²⁸*

Melodie refrénu se pohybuje v paralelních terciích, proto je vhodným prstokladem palec levé ruky a třetí prst pravé, aby pravá ruka levé nepřekážela. Tím je ale nutné se naučit podklad palce oběma rukama současně, což může být trochu těžké. Dítě především nesmí na palec tlačit, ruka musí být lehká a výměna tak může být velmi plynulá, což je cílem. Zpočátku může dítě hrát melodii pouze pravou rukou, levou ruku dítěte hraje učitel. Tím dítě opět dobře vedeme k přesnému rytmu a frázování. Role je možné následně

²⁷ MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Líbí. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=0JdaJffu9I> 0:29

²⁸ MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Líbí. In: Karaokeřetexty [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.karaokeřetexty.cz/texty-pisni/soundtrack-zlatovlaska/libi-74352>

vyměnit, dítě hraje levou rukou, učitel pravou. Celý doprovod tedy učitel hraje levou rukou, což v případě této písně lze pouze s menší úpravou. (Hrajeme bas + rozklad příslušného akordu.)

The image shows a musical score for the chorus of the song 'Líbí mně se líbí'. It consists of three systems of staves. The top system is for the voice (labeled 'Ž') and includes the lyrics: 'ON TU SLOU - ŽÍ A STRÁ - DÁ JÁ MU SMÍM JEN TAJNĚ PŘÁT'. The middle system is for the piano accompaniment (labeled 'U') and shows chords: F, C, G7, C, and C7. The bottom system is for the piano accompaniment (labeled 'U') and shows the bass line. The score includes dynamic markings like 'f' and '3' (triplets).

Obrázek č. 19.

Líbí mně se líbí - refrén

Předehra a dohra

Úvod a závěr písně jsou totožné a jak už bylo zmíněno, jedná se o trio zobcových fléten. Rytmicky i technicky se jedná o nejnáročnější části písně, proto je dobré, aby je z počátku hrál učitel a dítě tak získalo co nejlepší hudební představu. Při samotném nácviku těchto míst je dobré si uvědomit, že jde o dva motivky, které tedy rozdělíme mezi dvě ruce. Napomůže otextování, aby si dítě mohlo melodii zpívat. Text „malička kočička, malička kočička, pejsek maličký pejsek maličký maličký“ sice zdánlivě nedává literárně smysl, ale hudebně velmi dobře funguje. Tím, že obsahuje pouze 3 slova, je pro dítě snadno zapamatovatelný. Každé slovo pak vždy odpovídá stejnému rytmickému celku. Dítě má přirozené tendenci zkracovat notu g2 na dvě doby, zvláště když přichází po šestnáctinových hodnotách. Je proto dobré si tuto „délku“ opravdu prožít. Např. zpíváme „malička“, přičemž poslední slabiku posíláme do dálky přes celou třídu. Nebo si můžeme představit, že při slabice „ma“ cvrnkneme do kuličky a ona se pak kutálí velmi daleko.

Obrázek č. 20.

Líbí mně se líbí - dohra

Levá ruka naopak hraje osminové noty staccato. Vzhledem k tomu, že začínají na lehkou dobu, je dobré se před nimi krátce a rychle nadechnout. Co se týče prstokladu, je jednodušší a pro uvolněnost zápěstí lepší poskočit si stejným prstem (ideálně třetím), než prsty střídat, což by mohlo ruku blokovat.

Velkým pomocníkem v rytmu přede hry i do hry je fakt, že můžeme s dítětem hrát stejný motivek o tercii níže, čímž ho přirozeně vedeme. Stejným způsobem můžeme na konci udělat malé ritardando a tím skladbu hezky uzavřít.

4.2.4. Vojenský pochod (Aby měl radost pan král)

Obecná charakteristika²⁹

Ze své podstaty se útvar pochodu zrodil právě v souvislosti s armádou. Odráží se v něm naprosto přesné střídání těžkých a lehkých dob, jako se střídá pravá a levá noha vojáka. Ne jinak je tomu v případě písně „Aby měl radost pan král“ z pohádky Zlatovláska.

Píseň doprovází scénu, kdy vojáci pochodují na zámeckém nádvoří a k tomu si pro ukrácení chvíle prozpěvují.

„My jdeme, my jdeme vojenským pochodem...

jsme moc a zbraň našeho pána,

on rád, má rád, každý krok akorát.

²⁹ MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Aby měl radost pan král. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=gptCIxag8nM>

*Raz, dva, tři.*³⁰

Pochod jako hudební forma se vyznačuje svou přesností, ostrostí a nekompromisním udržováním stejného tempa, které umožňuje synchronizovaný pochod vojáků. Pro tuto formu je tak nezbytné sudé metrum.

Harmonicky je píseň velmi jednoduchá. Neustále střídání tóniky a dominanty vystřídá v kontrastním středním dílu pouze subdominanta. Jiné harmonické funkce se neobjevují.

Píseň je v originále napsaná v tónině Des dur, což je i bez složitého rytmu písně poměrně náročná tónina, proto je pro účely žáků na základní umělecké škole přetransponována do hratelnější C dur.

Obtížnost a technické nároky

Píseň je určena přibližně pro první či druhý ročník prvního cyklu studia na základní umělecké škole. Jak již bylo řečeno, má velmi prostou harmonii, ale o to komplikovanější tečkovaný rytmus, jehož metronomická přesnost je pro tuto píseň nezbytností.

Melodie se většinu písně pohybuje v rozsahu kvinty, ale často se v ní opakují tóny, což je v případě klavíru o něco náročnější prvek, než je tomu u jiných hudebních nástrojů.

Práce s písní

Zajímavým faktem je, že si tuto píseň vybral žák, jemuž dělal rytmus vždy velké potíže. Nakonec ale skladbu přesto zvládl přesvědčivě a plynule interpretovat, což jsem si z počátku vůbec neuměla představit.

U této písně snad ještě více než u jiných platí, že je třeba prožít si její metrum. Samotné hře tak předcházeli i kontinuálně probíhal neustálý poslech písně se zaměřením na udržení tempa.

Zprvu bylo pro žáka náročné udržet metrum i při pouhém pochodování. Pravděpodobně ho pletly tečkované rytmy, a tak pochod neustále zrychloval. Pro zažití těžkých dob jsme proto tleskali dlaněmi proti sobě, přičemž jsme se střídali v aktivitě, kdo pouze drží ruce a kdo tleská.

Po formální stránce se píseň člení na předeheru, sloku, refrén, sloku, refrén a dohru.

³⁰ MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Aby měl radost pan král. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019]. Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/soundtrack-zlatovlaska/vojensky-pochod-74347>

Sloka³¹

Při hře sloky je nejprve dobré vnímat part sekundu, který svými čtvrtovými hodnotami imituje styl pochodu. Oproti němu melodie, kterou hraje dítě, je v tečkovaném rytmu, případně triolách, čímž dodává celkovému charakteru ještě větší ostrost a ráznost. Je proto třeba hrát velmi přesně, v čemž nám velmi pomůže deklamování textu. V tomto případě je text trochu složitější, zabere tedy sám o sobě více času, aby se ho dítě naučilo, ale vede k větší rytmické přesnosti a opoře. Text zkusíme říkat velmi aktivně, s představou herce na divadle, čímž dosáhneme zmíněné přesnosti a ostrosti.

The image shows a musical score for a piece titled 'Vojenský pochod - sloka'. It consists of two staves: a vocal line (labeled 'Ž' for voice) and a piano accompaniment (labeled 'U' for piano). The vocal line is in treble clef and features a melody with eighth notes and quarter notes, including a triplet of eighth notes. The lyrics are: 'JDEM MY JDEM VOJENSKÝM POCHODEM JSEM MOC A ZBRAŇ NÁŠEHO PÁ - NA ON RÁD MÁ RÁD KAŽDÝ'. The piano accompaniment is in bass clef and features a steady eighth-note bass line with chords in the right hand. The chords are marked with 'G' and 'C'. The piece starts with a piano dynamic marking 'p'.

Obrázek č. 21.

Vojenský pochod - sloka

Z čistě pianistického hlediska je pak melodie komplikovanější kvůli mnoha opakovaným tónům, které mohou vést ke strnulosti ruky, pokud dítě neustále nenabádáme k uvolnění zápěstí. U tečkovaného rytmu obecně platí, že je třeba odlehčit ruku při hře krátkých hodnot (šestnáctinových not) a směřovat do delších hodnot (osminových not), kde se ruka opře.

Řešení prstokladu odpovídá kvintové, tedy pětiprstové poloze. Ta také velmi dobře umožňuje, aby žák v opakování sloky hrál melodii unisono oběma rukama (pravá ruka se posune o oktávu výš). Případně by se levá ruka dala posunout o tercii, resp. duodecimu níž, dítě by tak levou rukou hrálo od c2, pravou od e3, čímž by byla skladba bohatší. V textu

³¹ MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Aby měl radost pan král. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=gptCIxag8nM> 0:09

„jsme moc a zbraň našeho pána“ by levá ruka zůstala na c2 nebo sestoupila o kvartu na g1, zde záleží na schopnostech žáka.

Refrén³²

V refrénu dostává píseň tanečnější ráz změnou stylizace doprovodu, kdy se z čtvrt'ových hodnot stávají trioly. Je proto opět žádoucí, aby si dítě na tento doprovod zvyklo. Zkoušíme tedy hrát part sekundu a k tomu říkat text, případně ho i tleskat. Změnila se rovněž artikulace tečkovaného rytmu, kdy je akcentovaná první krátká hodnota, druhá naopak odlehčená.

„k zemi vstyk, k zemi vstyk

nikdy se nezadýcháme

pochodem vchod a poklusem klus, aby měl radost pan král

aby měl radost pan král...“³³

Pro zjednodušení melodie došlo i ke zjednodušení textu, kdy se namísto „pochodem vchod a poklusem klus“ zopakuje „k zemi vstyk, k zemi vstyk“, aby se dítě nemuselo učit dva různé rytmické vzorce.

The image shows a musical score for the chorus of 'Vojenský pochod'. It consists of two staves: a vocal line (labeled 'Ž') and a piano accompaniment (labeled 'U'). The vocal line is in treble clef and contains the lyrics: 'K ZEMI VSTYK K ZEMI VSTYK', 'NIKDY SENEZADÝCHÁME', and 'K ZEMI VSTYK K ZEMI VSTYK'. The piano accompaniment is in bass clef and features a rhythmic pattern of eighth notes with triplets. Chords F, C, G, and C are indicated above the piano part. The score is numbered 13 at the beginning.

Obrázek č. 22.

Vojenský pochod - refrén

³² MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Aby měl radost pan král. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=gptCIxag8nM> 0:25

³³ MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Aby měl radost pan král. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/soundtrack-zlatovlaska/vojensky-pochod-74347>

Předehra a dohra

Z hlediska partu dítěte se tyto části zdají velmi jednoduché. Náročné jsou pouze kvůli souhře, kdy sekund má opět trioly. Z počátku tyto trioly hrajeme velmi lehce, zdůrazňujeme spíše levou ruku, která hraje přesné čtvrt'ové hodnoty, tedy stejný rytmus s dítětem. Až postupem času se trioly stávají vedoucím hlasem a dítě naopak hraje slaběji, protože v této části pouze doprovází.

The musical score is for a duet between a student ('Žák') and a teacher ('Učitel'). It is in 4/4 time. The student's part is in the treble clef, starting with a piano (p) dynamic and featuring a triplet of eighth notes. The teacher's part is in the bass clef, starting with a mezzo-forte (mf) dynamic and featuring a triplet of eighth notes. The score consists of four measures. The teacher's part includes chord markings: C, G, and C. The student's part ends with a mezzo-forte (mf) dynamic and a triplet of eighth notes. The score is marked with 'MY' in the final measure of the student's part.

Obrázek č. 23.

Vojenský pochod - předehra

4.2.5. Krásné ráno (Snídaně pro krále)

Obecná charakteristika³⁴

Písnička Krásné ráno je úvodní písní celé pohádky. Doprovází scénu, kdy kuchtík Jiřík připravuje společně se svými dětskými pomocníky snídani pro věčně rozmrzlého a nespokojeného starého krále. Ve scéně je patrný velký nepokoj a shon, jak se všichni snaží co nejrychleji a nejlépe splnit svůj úkol. Toto je velmi dobře vyjádřeno i v hudbě. Předehra pikoly, příčné flétny, klarinetu a fagotu připomíná tikání hodin. Celkově se píseň nese ve svižném tempu. Je dialogem mezi sólistou (Jiříkem) a sborem jeho pomocníků. Tento dialog lze dobře přenést i do čtyřruční hry, kdy si vzájemně odpovídá učitel s dítětem.

Formálně je píseň zajímavá v tom, že po předehře následuje refrén, až po něm sloka. Harmonicky je píseň velmi zajímavá postupnými modulacemi po půl tónech. Píseň začíná v Des dur, sloka je poté na subdominantě (Ges dur), refrén opět v Des dur. Poté se

³⁴ MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Krásné ráno. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9Louq3NI--k>

motivicky vrací část přede hry, která ovšem moduluje do D dur. Poté se celý postup ještě jednou zopakuje, píseň tedy končí v Es dur.

Pro zjednodušení je úprava transponována do C dur, postupně tak může modulovat do Des dur a D dur.

Obtížnost a technické nároky

Úprava je určena přibližně pro první či druhý ročník základní umělecké školy. Lze ji využít pro nácvik melodických ozdob, jakými jsou přírazy a trilek. Rovněž je ideální pro práci s harmonií a transpozicí.

Práce s písní

Jak již bylo zmíněno, píseň má krátkou přede hru, po níž následuje refrén, který se v písni mnohokrát opakuje. Jednotlivá opakování pak prokládají různé sloky. Záleží, co chceme dítě primárně naučit. Pokud jsou to melodické ozdoby, začneme přede hrou. Pokud harmonické cítění, pak začneme refrémem.

Refrén³⁵

„Tak už to v našem zámku chodí

každé ráno, každé ráno,

slunce je velkou zlatou lodí,

každé ráno, každé ráno.“³⁶

Jak již bylo zmíněno, refrén je dialogem mezi Jiříkem a sborem dětí – ve čtyřruční hře tedy učitelem a dítětem. Začíná vždy učitel, dítě hraje „každé ráno každé ráno“. Výhodou je, že je tento text stále stejný, rytmus je tedy jednoduchý. Náročnější může být naučit se přicházet s touto frází včas, tedy ihned po doznění fráze učitele.

Dítě si harmonicky procvičí velmi užitečné spoje, a tedy tónický kvartsextakord s dominantním kvintakordem (konkrétně se pak jedná o akordy C6/4 - G5), a spoj

³⁵ MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Krásné ráno. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019]

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9Louq3NI-k> 0:08

³⁶ MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Snídaně pro krále. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/soundtrack-zlatovlaska/snidane-pro-krale-74345>

dominantního septakordu s tónickým kvartsextakordem (G7 – C6/4). Vzhledem k tomu, že píseň moduluje, lze tyto spoje opravdu mnohokrát a dobře procvičit.

The image shows a musical score for the chorus of 'Krásné ráno'. It is a piano accompaniment for two parts: 'Ž' (Zpěv) and 'U' (Učitel). The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The score consists of three measures. The first measure has a dynamic marking of *mf* and contains the lyrics 'TAK UŽ TO V NAŠEM ZÁMKU CHODÍ'. The second measure has a dynamic marking of *mf* and contains the lyrics 'SLUNCE JE VELKOU ZLATOU LODÍ'. The third measure has a dynamic marking of *mf* and contains the lyrics 'KAŽDÉ RÁNO KAŽDÉ RÁNO'. The score includes various musical notations such as chords (C, F/C, G, G/H, C), fingerings (3 1 3 1), and articulation marks (accents, slurs). There are also repeat signs and first/second endings indicated by '1 2' and '1-3'.

Obrázek č. 24.

Krásné ráno - refrén

Předehra

Jak již bylo zmíněno, v předešle si dítě procvičí, případně se poprvé seznámí s hrou přírazu a trilkou. V obou případech je třeba především vylehčit ruku a směřovat do těžkých dob, případně se o ně opřít. V lepší představě dítěti pomůže poslech nahrávky, kde toto místo hrají dřevěné dechové nástroje. Part sekundu (učitele) s ostinatem na oktávě v osminových hodnotách pak dodává dítěti rytmickou jistotu. Harmonicky je zajímavé, že předešle začíná na dominantě. Trilek na tónice je tak jistým spočínutím, utvrzením tóniny.

The image shows a musical score for the prelude of 'Krásné ráno'. It is a piano accompaniment for two parts: 'Žák' (Student) and 'Učitel' (Teacher). The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The score consists of three measures. The first measure has a dynamic marking of *mp* and contains the lyrics 'KAŽDÉ RÁNO KAŽDÉ RÁNO'. The second measure has a dynamic marking of *mp* and contains the lyrics 'KAŽDÉ RÁNO KAŽDÉ RÁNO'. The third measure has a dynamic marking of *mp* and contains the lyrics 'KAŽDÉ RÁNO KAŽDÉ RÁNO'. The score includes various musical notations such as chords, fingerings (3, 1 2, 1 2, 1-3), and articulation marks (accents, slurs, trills). There are also repeat signs and first/second endings indicated by '1 2' and '1-3'.

Obrázek č. 25.

Krásné ráno – předešle

Sloka³⁷

„Už od časné ranní doby každý by se smál,
jenom kamna trochu zlobí, zlobí i pan král.“³⁸

Ve sloce hraje melodii pravá ruka dítěte. Tento hlas tak musí být nejvýraznější. Při hře opakovaných tónů je dobrá představa smyčce, aby tóny nebyly příliš krátké. Smyčce lze také na tomto místě slyšet v doprovodu, který realizuje levá ruka dítěte a part sekundu učitele. Doprovody smyčců na klavíru napodobují celé notové hodnoty. Harmonicky zajímavý je 1. a 3. takt sloky, kdy dítě v doprovodu hraje stejnou tercii a1-c2. Přestože je totiž tercie stejná, harmonický kontext jí dodává úplně jinou barvu. V prvním případě doplňuje subdominantní sextakord F dur, který je spíše klidný. Ve druhém případě však dotváří mimotonální dominantu D7 k následné dominantě G dur. Druhý akord má tak mnohem větší napětí, přestože dítě hraje totožné tóny.

8

Ž

UŽ OD ČASNÉ RANNÍ DOBY KAŽDÝ BY SE SMÁL JENOM KAMNA TROCHU ZLOBÍ ZLOBÍ I PAN KRÁL

U

F C D7 G G7

Obrázek č. 26.

Krásné ráno – sloka

Shrnutí

Tato píseň může být pro žáka přínosná jak technicky, tak harmonicky. Její rozsah i obtížnost lze různě modifikovat pomocí modulací.

³⁷ MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Krásné ráno. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9Louq3NI-k> 0:16

³⁸ MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Snídaně pro krále. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/soundtrack-zlatovlaska/snidane-pro-krale-74345>

4.3. Pohádka Lotrando a Zubejda

Tato hudební pohádka z roku 1996 je rovněž úžasným hudebním materiálem pro výuku klavíru. Písničky Jaroslava Uhlíře inteligentně a humorně otextované Zdeňkem Svěrákem zaručují tu nejvyšší kvalitu. Jedinou nevýhodou je, že hudba k filmu je vytvořená pouze elektronicky. Práce s poslechem tedy není tak inspirativní jako je tomu v případě pohádky Zlatovláska. Součástí diplomové práce jsou tyto tři písně: Pod dubem, Seznamte se a Nám se stalo něco překrásného. Lze si ale představit, že by časem mohly vzniknout úpravy dalších, ne-li všech, písní.

4.3.1. Delegation Seznamte se

Obecná charakteristika³⁹

Z hlediska příběhu tato píseň představuje příjezd delegace z daleké „Země Solimánské“ do české vesnice. Má tedy způsobit rozruch, a to se jí z mnoha důvodů daří. Hned v úvodu zaznívá orientální gong a následuje melodie postavená na cikánské mollové stupnici. Po tomto velkolepém a cizokrajném úvodu následuje krátký přechod ke třem totožným slokám, kde lze velmi dobře využít variačního principu. Zajímavostí je, že bas se po celé trvání všech tří slok drží na dominantě (G), o to více pak vynikne závěrečná tónika (C). Harmonie se ale nad basem hezky proměňuje v tomto schématu T-S-D-T-VI-II-D-T. (C dur, F dur, G dur, C dur, a moll, d moll, G dur, C dur).

Obtížnost a technické nároky

Úprava je určena pro první či druhý přípravný ročník základní umělecké školy. Její velkou výhodou je, že oba party (prim i sekund) jsou pro malé dítě více či méně hrátelné. Může si tak postupně vyzkoušet různé hlasy dle své momentální úrovně. Lze začít hrou sekundu, kdy se stále opakuje pouze jeden tón. Postupně přejít ke hře primu v cikánské stupnici a v průběhu tří slok si postupně vyzkoušet vytažení melodie levou rukou, hru různých intervalů či přelévání melodií v legatu mezi levou a pravou rukou. Modulační přechod, který je postavený na zvládnutí kvintakordu a rovněž větší nezávislost rukou

³⁹ UHLÍŘ, Jaroslav. Lotrando a Zubejda – Delegation Seznamte se. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=b9-ZmTWxXhY>

může hrát delší dobu učitel. Vše záleží pouze na zájmu dítěte, kam až lze s touto písní dojít.

Práce s písní

Píseň můžeme formálně rozčlenit na úvod, modulační přechod a 3 sloky.

Úvod

„Bez legrace, bez legrace!

Jde k vám cizí delegáce.

My bohatí dosti, velmi.

Také chytrí jako šelmy.

My jsme cizí velvyslanci,

neseme vám dary v ranci.

Po cestě nás všechno bolí,

nabídněte chléb se solí.“⁴⁰

Jak již bylo řečeno, je dobré začít hrou basových tónů, a to ze tří důvodů. Je to technicky nejméně obtížné, nejlépe se tím dítě orientuje v rytmu a posléze případně i harmonii a v neposlední řadě ho hluboké tóny možná i nejvíce zajímají, jelikož se v běžných písničkách moc neobjevují. Již při poslechu písně je možné zaměřit pozornost na gong a zkusit hrát s písní na triangl. Při samotné hře se pak snažíme napodobit tyto plné a „dunivé“ tóny hrou vahou paže se zapojením zad, přičemž máme pocit, že se propadáme hluboko do kláves. Zkoušíme hrát nejprve levou rukou C kontra, pak můžeme přidat pravou rukou oktávu (C velké). Hrajeme nejsilnějším tedy 3. prstem. Postupně učitel může přidat melodii a dítě v doprovodu „odpovídá“. Pro lepší orientaci v rytmu a prevenci tendenci přijít o dobu dříve, protože dítě necítí pauzu, která je mezi koncem melodie učitele a začátkem jeho hry, je možné si pomoci říkadlem: Bez legrace bez legrace SLON DUP, přičemž na slovo SLON právě nehrajeme, ale nadechujeme se a připravujeme co největší (ale zároveň měkké) dupnutí.

⁴⁰ UHLÍŘ, Jaroslav. Lotrando a Zubejda – Delegace Seznamte se. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019]. Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/uhlir-jaroslav/delegace-102619>

Obrázek č. 27.

Delegace Seznamte se - úvod

Jakmile dítě cítí metrum písně, můžeme si role vyměnit. Výhodou je, že dítě má melodii již mnohokrát naposlouchanou a pracuje se s ní proto lépe. Nejprve si melodii zpíváme nebo alespoň zpívá učitel a dítě orientačně pobrukuje. Melodie se pohybuje v rozsahu celé oktávy a neobvyklé intervaly cikánské mollové stupnice může mít dítě problém intonovat. Můžeme si proto ke zpěvu přidat gestikulaci, kdy počáteční a zároveň centrální tón (g1) nám pomyslně sedí na čele, druhý tón (c2) ukazujeme co nejvýše nad hlavou, třetí tón (h1) mírně snížíme a čtvrtý (as1) „posadíme na hlavu“. Takto zpíváme a ukazujeme pravou rukou první dvě fráze („bez legrace bez legrace, jde k vám cizí delegacé“), protože je časem právě pravá ruka bude hrát. Druhé dvě fráze (my bohatí dosti velmi, také chytří jako šelmy) bude ukazovat ruka levá, opět začínáme od g1 „na čele“ a dále pokračujeme na nos (fis1), bradu (es1), hrud' (d1) a břicho (c1). Přestože dítě úplně přesně neintonuje, získá touto formou lepší představu o jednotlivých intervalech a rytmu, následné hledání tónů na klaviatuře pro ně proto bude snazší.

Při samotné hře si pomůžeme prstokladem, kdy stěžejní tón g1 (čelo) budou hrát obě ruce palcem. Přestože by počáteční kvarta pravé ruky (spoj g1-c1) měla vycházet na 1. a 4. prst, je lepší se zhoupnout na 5. kvůli větší opoře i následnému spoji 4. – 2. prst pro malou tercii.

Po úvodním osmitaktí se stejná melodie s jiným textem opakuje. Potřebujeme tedy dosáhnout kontrastu, aby stejná melodie nevyzněla dvakrát stejně. Proto melodie přesuneme o oktávu výš. Dítě může k tomuto závěru samo dojít, pokud vědomě pracujeme s principem barvy jednotlivých oktáv.

Přechod⁴¹

„Chystej ňáký jídlo máti!

Jdou k nám cizí diplomati.

Seznamte se

seznamte se

seznamte se

seznamte se⁴²

Na ploše pouhého osmitaktí se zcela proměňuje charakter písně. Z původně orientálního ladění na principu cikánské mollové stupnice přecházíme do „obyčejné“ C dur. Dějově se z písně velvyslanců z Orientu stává uvítací sbor české vesnice. Tento jasný předěl jasně navozuje změna hudebního metra, kdy píseň v krátkém čtyřtaktí přechází do tříčtvrtěčného taktu. Harmonicky je toto čtyřtaktí drobnou sekvencí, kdy se stejný motiv objevuje nejprve v d moll, poté v e moll.

17

Ž

CHYSTEJ ŇÁKÝ JÍDLO MÁTI

JDOU K NÁM CIZÍ DIPLO - MATI

U

Dmi

Emi

mf

Obrázek č. 28.

Delegace Seznamte se – přechod 1. část

I zde si nejprve můžeme zahrát basové tóny pro lepší vnímání harmonie a až následně se učit part primu, kde dochází v levé ruce k zadržení malíčku a přidání tercie na mollový kvintakord (d moll), který následně rozloženě opakuje o oktávu výš pravá ruka. Je dobré si

⁴¹ UHLÍŘ, Jaroslav. Lotrando a Zubejda – Delegace Seznamte se. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=b9-ZmTWxXhY> 0:52

⁴² UHLÍŘ, Jaroslav. Lotrando a Zubejda – Delegace Seznamte se. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019]. Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/uhlir-jaroslav/delegace-102619>

nejprve zahrát kvintakord d moll v souzvuku oběma rukama současně a následně obě ruce posunout o tón výš, tedy na kvintakord e moll. Pak je třeba vědět, že obě ruce začínají od malíčků. Pro lepší orientaci v rytmu lze „odpovědi“ spinetu, které hraje pravá ruka otextovat např. Chystej ňáký jídlo máti – CHYSTEJ MÁTI, jdou k nám cizí diplomati – DIPLOMATI. Mezi jednotlivými dialogy pravé a levé ruky nesmí dojít k nádechu, jinak přijde pravá ruka vždy pozdě.

V následujícím čtyřtaktí se pak píseň navrácí přes dominantu do C dur. Tento basový sestup od g1 k d1 doprovázený ostinátními osminami pravé ruky se opět vrací do čtyřčtvrtečního taktu. Toto osminové ostinato již předjímá basové ostinato na dominantě (text Seznamte se, seznamte se atd.), které následně probíhá po celou dobu všech tří slok. Vzhledem k tomu, že pak nastává nový díl v podobě sloky, je dobré v tomto místě udělat drobné ritardando a na tuto změnu tak upozornit. S tím souvisí i decrescendo, které je celkovým zklidněním celého modulačního přechodu.

The image shows a musical score for a piano piece. It consists of three staves: two for the right hand (labeled 'Ž') and one for the left hand (labeled 'U'). The music is in 4/4 time. The right hand part starts with a treble clef and a 4/4 time signature. It features a triplet of eighth notes in the first measure, followed by a series of eighth notes. The lyrics 'SEZNAMTE SE SEZNAMTE SE SEZNAMTE SE SEZNAMTE SE' are written below the right hand staff. The left hand part starts with a bass clef and a 4/4 time signature. It features a series of eighth notes in the first measure, followed by a series of eighth notes. The score is numbered 21 at the beginning.

Obrázek č. 29.

Delegace Seznamte se – přechod 2. část

Technicky je toto místo pro začátečníka poměrně náročné, protože kombinuje legato levé ruky s portamentem ruky pravé. Kvůli nezávislosti rukou je dobré toto místo cvičit nejprve dlaněmi na desce víka klavíru, aby dítě zvládlo zadržet levou ruku, i když se pravá zvedá.

Sloka⁴³

*„To je moje dobrá žena,
to jsou naše dobré děti.
Od rána je zapřažena,
neb se musí oháněti.
To jsou její rodičové,
zdravíčko jim ještě slouží.
To jsou moji rodičové,
zdravíčko jim také slouží.“⁴⁴*

I zde můžeme kvůli lepšímu pochopení metra začít partem sekundu, kde probíhá po celou dobu basové ostinato na dominantě (G). Při poslechu písně se jedná o sbor, který opakuje text „Seznamte se, seznamte se atd.“. Důležité je dávat vždy malý důraz na první slabiku (Seznamte se) a postupně se můžeme k tomuto ostinatu k dítěti přidat s melodií sloky. Případně je možné levou rukou hrát ostinato s dítětem, aby se mělo čeho držet a poté tichounce přidat hru melodie s harmonií v pravé ruce (levá ruka primu + pravá ruka sekundu). Dítě tak může vnímat tyto harmonické proměny nad zadrženým ostinatem.

⁴³ UHLÍŘ, Jaroslav. Lotrando a Zubejda – Delegace Seznamte se. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=b9-ZmTWxXhY> 1:05

⁴⁴ UHLÍŘ, Jaroslav. Lotrando a Zubejda – Delegace Seznamte se. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019]. Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/uhlir-jaroslav/delegace-102619>

Obrázek č. 30.

Delegace Seznamte se – basové ostinato

Je důležité si uvědomit, že se tato jednoduchá melodie nejen opakuje 3x v rámci každé ze tří slok, ale i v rámci každé sloky zaznívá 2x (jednou jako předvětí, podruhé jako závětí). Je proto vhodné a z hlediska kontrastu i nutné pracovat s ní na principu variací.

Poprvé melodie zaznívá v jednočárkované oktávě (levá ruka primu), podruhé ve dvoučárkované (pravá ruka primu) a potřetí opět v jednočárkované (pravá ruka sekundu), přidávají se ovšem vedlejší melodie hoboje či houslí, které udělají potřebný kontrast. V každém případě je nutné tuto melodii stále slyšet a vytahovat jako nejdůležitější hlas, ať už ji hraje kterákoli ruka dítěte či učitele. Od tohoto faktu se odvíjí nejen řešení prstokladu, ale i celé další dynamické odstínění jednotlivých hlasů sloky.

První sloka

Podíváme-li se na celou partituru první sloky, vidíme čtyři různé hlasy, které je třeba odstínit. Melodii hraje levá ruka primu. Tento hlas tedy hrajeme nejnosenějším tónem. Je také důležité, aby jednotlivé tóny byly zvukově vyrovnané. Přestože se melodie pohybuje v rozsahu kvinty a dalo by se tedy uvažovat o střídání všech pěti prstů, není to ve výsledku nejlepší řešení. Jednotlivé prsty nejsou stejně silné a ve snaze vytáhnout např. nejslabší čtvrtý prst by mohlo vzniknout zbytečné napětí. Řešením je střídání stále třetího a prvního prstu, které jsou přibližně stejně silné. Palec navíc umožňuje přirozený pohyb ruky po klaviatuře.

Obrázek č. 31.

Delegace Seznamte se – melodie 1. sloky

K této melodii můžeme postupně zkoušet přidávat harmonii (pravá ruka sekundu), která však musí být velmi slabá, aby v této „melodii blízké poloze“ melodii nepřekryla. Postupně také přidáme basové ostinato, kde pro přirozenou pulzaci zdůrazňujeme vždy první osminu ze čtyř.

Hlas pravé ruky primu je nejméně důležitý. Slouží pouze pro dodání nové barvy zvuku. Je třeba ho hrát velmi lehce, cinkavě. Tento hlas je vhodné přidat až v pokročilejším nácvičku písni. Lze ho ale i úplně vynechat. Pokud ho ale hrajeme, dítě se na něm může dobře naučit slyšet dominantu. Po celou dobu totiž zůstává tento hlas na kvintě/tónice, přestože se harmonie proměňuje. Pouze v případě, kdy v sekundu zaznívá dominantu, je napětí těchto dvou akordů příliš ostré a tónická kvinta se tak změní v dominantní sextu.

Druhá sloka

Oproti první sloce je zřejmý již v samotné melodii, která se přesouvá o oktávu výš, a tedy do pravé ruky primu. Na rozdíl od první sloky podstatnou část harmonie hraje dítě levou rukou. Je možné, aby dítě hrálo pouze vrchní hlas nebo spodní nebo oba, záleží na jeho schopnostech. Musí ho ale hrát měkce, aby melodie ze společného souzvuku stále svítila.

27 *mf*

Ž TO JSOU MO - JI RO - DI - ČO - VÉ ZDRAVÍČKO JIM JE - ŠTĚ SLOUŽÍ

U *pp*

Obrázek č. 32.

Delegace Seznamte se – melodie 2. sloky

Dalším kontrastem oproti první sloce je, že se v pravé ruce sekundu přidává druhý melodický hlas, který písničku zdobí. Tento hlas se v písničce objevuje ve všech třech slokách, pokaždé ho ale hraje jiný nástroj. Poprvé zaznívá pravděpodobně v cembalu, podruhé v hoboji a flétně, ve třetí sloce pak v houslích. Je velká škoda, že nahrávka písničky je pouze elektronická, jinak by bylo mnohem zajímavější poslouchat jednotlivé nástrojové barvy. Vzhledem k tomu, že je tento hlas spíše doplňující, obohacující, nemusí ho dítě v nahrávce registrovat. Je proto možné nahrávku poslouchat a tento hlas zároveň hrát na klavír.

27 *mf*

Ž TO JSOU MO - JI RO - DI - ČO - VÉ ZDRAVÍČKO JIM JE - ŠTĚ SLOUŽÍ

U *pp*

Obrázek č. 33.

Delegace Seznamte se – 2. sloka, 2. melodický hlas

Třetí sloka

V této sloce se melodie přesouvá do malíčků pravé ruky partu sekundu a dítě tak dostane prostor vyzkoušet si druhý melodický hlas, který v předchozí sloce pouze poslouchalo.

Nejprve se učíme tento hlas zcela samostatně, protože přináší zcela nové technické prvky hry. Principiálně jde o rozložené akordy, jejichž obrys by mělo dítě vnímat. Je proto důležité hrát akordy nejen v rozložené podobě, ale i v souzvuku. Tyto akordy vesměs kopírují harmonii sloky, i když se najdou zajímavé odchylky. Sled jednotlivých akordů tvoří: kvartsextakord C dur, kvintakord d moll, kvintakord G dur, kvintakord C dur, kvartsextakord C dur, kvintakord d moll se zaměněnou kvartou, dominantní septakord G dur a kvintakord C dur opět se zaměněnou kvartou namísto kvinty. Podtržené akordy jsou právě ty, které s harmonií sloky nesouhlasí. Současně s kvintakordem d moll v harmonii zaznívá sextakord F dur a s kvartsextakordem C dur zaznívá kvartsextakord a moll. Tyto akordy jsou vzájemně zaměnitelné – subdominantu s II. stupněm a tóniku s VI. stupněm. Vzhledem k terciové příbuznosti daných dvojic akordů však souzvuk nezní nečistě, vnímáme ho spíše jako obohacení harmonie.

The image shows a musical score for piano, consisting of three staves. The top staff is labeled 'Ž' (right hand) and the bottom staff is labeled 'U' (left hand). The score is divided into four measures, numbered 35, 36, 37, and 38. A red rectangular box highlights the first three measures of the right hand's melody. In measure 35, the right hand plays a quarter note G4, followed by eighth notes A4, B4, and C5. In measure 36, it plays a quarter note D5, followed by eighth notes C5, B4, and A4. In measure 37, it plays a quarter note G4, followed by eighth notes F4, E4, and D4. In measure 38, it plays a quarter note C4, followed by eighth notes B3, A3, and G3. The left hand plays a steady eighth-note accompaniment in all four measures, starting on G3. The key signature has one flat (Bb), and the time signature is 4/4.

Obrázek č. 34.

Delegace Seznamte se – 3. sloka, 2. melodický hlas

Melodicky a dynamicky v daných akordech vždy směřujeme k nejvyššímu tónu, tedy prvnímu tónu pravé ruky. Můžeme si pro tento hlas představit právě zvuk flétny či hoboje. Jeho barva je zvonivá, průzračná. Celkově se ale dynamika musí podřídít dominantní melodii, kterou hraje pravá ruka partu sekundu. Vnímání této melodie navíc napomáhá k správnému začátku levé ruky na lehkou dobu. Malíček tak vlastně navazuje na těžkou dobu melodie.

Závěr

Závěr skladby je monumentální vítězství tóniky nad dominantou, která v basovém ostinatu probublávala po celou dlouhou plochu všech tří slok. Vnímáme navíc gradaci

dominanty, která se snaží mít poslední slovo. V této dominantě začíná dítě, učitel po něm opakuje. Dítě tedy hraje hlavní roli ve finální gradaci.

The image shows a musical score for a piece titled 'Delegace Seznamte se – závěr'. It is written for two voices, labeled 'Ž' (Soprano) and 'U' (Bass), and piano accompaniment. The score consists of four measures. The first two measures are for the Soprano part, with lyrics 'f SEZNAMTE SE' and 'ff SEZNAMTE SE'. The third and fourth measures are for the Bass part, with lyrics 'fff SEZNAMTE SÉ'. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and a similar pattern in the left hand, with dynamics increasing from *f* to *ff* to *fff*. The score includes various musical notations such as triplets, slurs, and dynamic markings.

Obrázek č. 35.

Delegace Seznamte se – závěr

4.3.2. Pod dubem

Obecná charakteristika⁴⁵

Tato píseň doprovází scénu loupeživého přepadení, které ale naštěstí v podání autorského dua „Svěrák-Uhlíř“ vyznívá spíše humorně než násilnicky. Přesto je ale celkové ladění velmi robustní, vzbuzující hrůzu. Tento dojem vytváří nejen sborové hluboké hlasy loupežníků, ale i doprovod převážně žesťové sekce nástrojů.

Po formální stránce má píseň velice kontrastní sloku a refrén, což se projevuje nejen v tónině, ale i tempu. Sloka vyznívá velmi zatěžkaně, hrozivě, čemuž výborně odpovídá tónina a moll a spíše pomalejší tempo. V refrénu naopak přichází odlehčená melodie v paralelní C dur, tempo se navíc výrazně zrychlí.

Jak již bylo řečeno, velmi podstatné pro tuto píseň je její aranž pro žesťové nástroje.

Obtížnost a technické nároky

Úprava je přibližně určena druhému přípravnému ročníku základní umělecké školy. Technicky je zaměřená především na hru portamento stylem *sostenuto*. Melodie sloky se pohybuje v rozsahu tercie či kvarty, refrén pak v rozsahu kvinty a sexty. Lze se na ní učit

⁴⁵ UHLÍŘ, Jaroslav. Lotrando a Zubejda – Pod dubem. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=49peSebG9Zw>

nezávislost rukou, která ale není nezbytná. Píseň se dá vždy zjednodušit, aby tento požadavek nebyl nutný.

Velkou výhodou je, že se melodie pohybuje ve velké a kontra oktávě, což je pro dítě zajímavé. Může si vyzkoušet barvu těchto oktáv a sluchově si tyto oktávy propojit se zpěvní polohou hlasu.

Práce s písní

Po formální stránce v písni vnímáme krátkou předehtu, 3 sloky a 2 refrény, které se prostřídávají kvůli zmíněnému kontrastu. V případě této písně lze pracovat na těchto částech v jejich přirozeném pořadí, což odpovídá postupu od nejsnazšího k nejtěžšímu.

Předehtu

V předehtě i sloce dítě hraje part sekundu. Z poslechu můžeme vnímat robustní tóny trombónů a tuby, k jejichž stylu hry bychom se měli levou rukou přiblížit. Hrajeme vahou celé paže, hodně mohutně a ostře. Představujeme si obrovitého loupežníka, který se skrývá za stromem a číhá na svůj lup. Pro lepší zapamatování si ke hře můžeme přidat text: „Číhám za dubem, číhám, číhám atd.“

Kromě tohoto basového postupu se v předehtě objevuje ještě klavír (levá ruka primu) a trumpety s lesními rohy (pravá ruka primu). Klavír udržuje tempo opakovaným akordem a moll v osminových hodnotách, který hrajeme velmi zatěžkaně. Trumpety a lesní rohy pak dodávají celkovému vyznění ještě větší ostrost svým „předraženým“ rytmem. Abychom dítě najednou příliš nepletli, hrajeme zpočátku pouze klavír (pravou rukou) a levou hrajeme jeho hlas o oktávu výš. Až když si je dítě ve svém hlasu jisté, přidáme pro obohacení hlas trumpet a lesních rohů.

Obrázek č. 36.

Pod dubem - předehra

Po navození hrozivé scenerie pokračuje sloka.

Sloka

„Pod dubem, za dubem,

tam si na tě počiháme,

Pod dubem, za dubem,

*tam tě oškubem.*⁴⁶

V ideálním případě by se dítě mělo dopracovat k tomu, že hraje melodii pravou rukou a basy levou. Z počátku ale může hrát pouze melodii pravou rukou, zbylé hlasy zahraje učitel. Poté může dítě zkusit přidat k melodii bas, který je ale pouze zadržením dlouhého tónu „A kontra“ na tónice, poté „E kontra“ na dominantě. Tím, že se ve sloce střídají pouze tyto dvě harmonické funkce, je to nejjednodušší řešení.

Dítě si také může zkusit zahrát part primu, tedy opakované akordy a moll a E dur, aby si prožilo metrum skladby a harmonickou změnu z tóniky na dominantu.

Akord si dítě rozloží libovolným způsobem mezi dvě ruce, aby ruka opakovaním akordu nezůstávala v napětí.

⁴⁶ UHLÍŘ, Jaroslav. Lotrando a Zubejda – Pod dubem. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/uhlir-jaroslav/pod-dubem-za-dubem-76357>

Obrázek č. 37.

Pod dubem - sloka

Dynamika a charakter sloky je pokračováním předešlé. Sloka končí dominantním septakordem G7, což je mimořádně důležitý akord, a to hned ze dvou důvodů. Jednak jeho prostřednictvím modulujeme v refrénu do paralelní C dur, ale také díky „koruně“ na tomto akordu dítě získá čas, aby se přesunulo z partu sekundu do primu.

Refrén⁴⁷

*„Loupežníci z povolání
to jsou páni, to jsou páni.
Loupežníci z profese
nejlepší jsou v okrese.
My řekneme ruce vzhůru
a hned máme peněz fůru,
žádné jiné řemeslo
nikdy tolik neneslo.“⁴⁸*

Jak již bylo řečeno, v refrénu hraje dítě part primu. Přesto si ale nejprve může zkusit zahrát part levé ruky sekundu, tedy sestupné basy, které především drží tempo a metrum.

⁴⁷ UHLÍŘ, Jaroslav. Lotrando a Zubejda – Pod dubem. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=49peSebG9Zw> 0:23

⁴⁸ UHLÍŘ, Jaroslav. Lotrando a Zubejda – Pod dubem. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019]. Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/uhlir-jaroslav/pod-dubem-za-dubem-76357>

Dítě může hrát např. levou rukou, my hrajeme pravou rukou s ním o oktávu výš a postupně zkusíme přidat synkopické tercie, aby dítě později nepletly.

Pro realizaci refrénu existují dvě varianty. Lze hrát obě nebo jednu vybrat, záleží na dítěti a jeho zájmu.

První variantou je, že dítě hraje melodii levou rukou od g1. Postupně k této melodii může zkusit přidat part trumpet pravou rukou.

Obrázek č. 38.

Pod dubem – refrén, 1. varianta

Druhá varianta je opačná. Melodii dítě hraje od g2 pravou rukou, part trumpet levou.

Obrázek č. 39.

Pod dubem – refrén, 2. varianta

V každém případě je dobré nejprve pracovat s poslechem písničky a učit se zmíněný part trumpet v nahrávce slyšet. Dítě se také může k trumpetám přidat hrou na triangel. Nejlepší je, pokud již zná text melodie a současně s nahrávkou i zpívá.

Shrnutí

Celková forma a z ní vyplývající délka písně záleží zcela na dítěti a jeho schopnosti koncentrace. Píseň může skončit po prvním zaznění refrénu, případně učitel pokračuje samostatnou mezihrou (2. sloka) a dítě se opět přidá v opakování refrénu, ať již v původní podobě nebo „převrácené“. Píseň lze zakončit opětovným opakováním sloky (3. sloka), kdy již dítě zůstane v partu primu a hraje oběma rukama melodii unisono.

Tato píseň nabízí širokou paletu možností, jakým způsobem ji hrát a co se na ní učit. Je zcela na schopnostech, možnostech a chuti dítěte, jaká bude výsledná realizace.

4.3.3. Nám se stalo něco překrásného

Obecná charakteristika⁴⁹

Tato píseň je závěrečnou písní celé pohádky. Dala by se tedy považovat za „milostný duet“ hlavních protagonistů pohádky. Její nálada je tak velmi pozitivní a radostná. Z harmonického hlediska je na ní zajímavé, že přestože v melodii můžeme rozeznat dvě kontrastní části, tedy sloku a refrén, doprovod se po celou dobu písně nemění. Svým basovým postupem tak připomíná formu barokní passacaglie. Tento basový postup by se dal vyjádřit schématem T – VI – D – III – VI – D – T. Na tuto basovou linku pak navazují příslušné rozložené kvintakordy. Jsme-li v tónině C dur, harmonický postup je C dur – a moll – G dur – e moll – a moll – F dur – C dur. Podtržení naznačuje propojení subdominanty s dominantním basem, což harmonii velmi obohacuje. Tím, že se harmonie písně po celou dobu nemění, je nezbytný kontrast vytvořen hudební aranží. Nejprve je to zvuk zvonkohry, který kopíruje melodii. Zásadní roli v aranží má však vedlejší téma saxofonu a poté přidání rytmické složky v podobě basové kytary. Píseň by tak teoreticky mohla být dobrým materiálem pro nějaký školní orchestr.

Obtížnost a technické nároky

Píseň je možné hrát ve dvou variantách. První variantou by byla úprava pro čtyřruční hru, kdy dítě hraje part primu. V tom případě se naučí melodii a v refrénu pak velkou triolu. Taková úprava by bylo vhodná pro přípravný až první ročník základní umělecké

⁴⁹ UHLÍŘ, Jaroslav. Lotrando a Zubejda – Nám se stalo něco překrásného. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=VVw5735WpaQ>

školy. Druhou variantou je píseň hrát s pokročilejšími žáky. V tom případě dítě hraje part sekundu. Naučí se tedy zmíněný harmonický postup a pravou rukou rozložený malý rozklad. Píseň je taky vhodná pro nácvik pedalizace.

Práce s písní

Verze pro čtyřruční hru

Přestože dítě hraje part primu, může se nejprve seznámit s basovou linkou, na kterou učitel navazuje rozloženými akordy. Takto by i malé dítě mohlo u této písně cvičit pedalizaci. K tomuto basovému postupu si zpíváme melodii písně, kterou se tím dítě lépe naučí.

5

Ž *mf* NÁM SE STALO NĚCO PŘEKRÁSNÉHO NÁM SE STALO NĚCO DIVNÉHO

U *p* C Ami

9

Ž NAŠLA DÍVKA KLUKA NEŠŤASTNÉHO ZAMILOVALA SE DO NĚHO

U G Emi Ami F/G C C/G

Obrázek č. 40.

Nám se stalo něco překrásného – basový postup + 1.sloka

Sloka

„Nám se stalo něco překrásného,

nám se stalo něco divného,

*našla dívka kluka nešťastného,
zamilovala se do něho.*⁵⁰

Vzhledem ke stále stejnému rytmickému vzorci lze zpívat stále tento text, aby se dítě nemuselo učit text příliš dlouhý.

Opět záleží na tom, s jak starým dítětem tuto píseň hrajeme. Lze hrát její melodii pouze jednou rukou – nejprve levou, poté pravou o oktávu výš, nebo v opakování hrát melodii oběma rukama dohromady.

Obrázek č. 41.

Nám se stalo něco překrásného – 2. sloka

Refrén

*„Já jsem ten nešťastník,
já jsem ta slečna,
je z toho najednou
láska neskutečná.”*⁵¹

Refrén technicky přináší problém velké trioly, ale právě díky opakovanému poslechu písně a textu ho lze překonat. Je také možné tuto melodii hrát s dítětem o oktávu níž a tím ho podpořit. Doprovod je možné realizovat pouze levou rukou.

⁵⁰ UHLÍŘ, Jaroslav. Lotrando a Zubejda – Nám se stalo něco překrásného. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/uhlir-jaroslav/nam-se-stalo-neco-prekrasneho-102617>

⁵¹ UHLÍŘ, Jaroslav. Lotrando a Zubejda – Nám se stalo něco překrásného. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/uhlir-jaroslav/nam-se-stalo-neco-prekrasneho-102617>

20 8 8 5 3

Ž JÁ JSEM TEN NEŠŤASTNÍK JÁ JSEM TA SLEČNA

U

Obrázek č. 42.

Nám se stalo něco překrásného – refrén

Verze pro housle s klavírem

viz. kapitola 5 Úpravy populárních písní pro pokročilejší žáky.

4.4. Shrnutí

Písničky z pohádek mohou být skvělým notovým materiálem, jak u dítěte rozvíjet zájem o hudbu a jeho celkovou hudebnost. Technicky písně přinášejí různé problémy, které je ale možné vyřešit díky správné hudební představě, opoře v poslechu a textu a především opoře v učiteli, který prostřednictvím čtyřruční hry dítě vede.

5. Úpravy populárních písní pro pokročilejší žáky

Z pohledu harmonie a rytmu jsou populární písně diametrálně odlišné od klasických skladeb, i když z nich vycházejí. Najdeme mezi nimi však i jeden jednotící prvek. I ony jsou založeny na vzájemné symbióze melodie, harmonie a basové/rytmické složky. Melodii zpravidla zastupuje zpěvák, harmonii mohou zabezpečovat kytary, klávesové nástroje či syntetizátor a třetí podstatnou složku pak zajišťuje basová kytara a bicí. Ve snaze převést toto všechno na dvě ruce klavíristy pak často vznikají úpravy, které buď melodii přisoudí pravé ruce a obě další složky zredukuje natolik, aby je zvládla zahrát levá ruka – výsledek pak zní velmi školácky; nebo vznikne velmi složitá úprava, která „nejde do ruky“ a ani po delším cvičení nezní přirozeně.

Od počátku nácvičku písně je dobré uvědomit si přítomnost všech tří složek, vnímat jejich vzájemnou provázanost a následně v doufejme kreativním procesu cvičení naučit ruce, aby tuto ideu naplnily. Velmi užitečné je rovněž pracovat s nahrávkou písně a postupně se učit jednotlivé složky hudby analyzovat, oddělit a až poté samostatně realizovat.

Z hlediska klavírní techniky i „propracovanosti“ harmonie se populární písně klasickým skladbám nemohou rovnat. Mohou ale posloužit k tomu, aby se na nich žáci naučili alespoň základní principy harmonie. Hudba je komplexní systém, který ale dětem při hře obtížnějších skladeb nemusí být zřejmý. Tím, že mají populární písně jednodušší harmonii a dítě je navíc dobře zná, můžeme postupně rozvíjet jeho sluch a vnímavost vůči provázanosti jednotlivých složek. Díky tomu se obejdeme bez not a plnou pozornost tak můžeme zaměřit k vytvoření lepší hmatové představy u jednotlivých akordů a hledání souvislostí mezi nimi. Tím může časem vzniknout základ pro samostatnou improvizaci a zpětně toto prohloubené hudební myšlení může obohatit i hru klasických skladeb.

5.1.1. Nám se stalo něco překrásného

Verze pro housle s klavírem

Basová linka

I v případě této verze je vhodné začít basovou linkou, která se v písni neustále opakuje. Učitel se k dítěti přidá rozloženými akordy a dítě může rovněž samostatně cvičit pedalizaci. Celé osmitaktí vždy směřuje do harmonicky nejzajímavějšího akordu –

subdominanty s dominantním basem. Pro větší uvědomění této souvislosti může dítě při zaznění tohoto souzvuku např. zvednout obočí. Na následné tónice se píseň naopak uklidní. (viz obrázek 40).

Akordické rozklady

Předtím, než dítě začne hrát celé rozklady v rozsahu celé oktávy, mělo by si zahrát jednotlivé kvintakordy v souzvuku. Tak lépe uslyší celou harmonii. Při hře samotných rozkladů je pak nutné vždy mírně gradovat k nejvyššímu tónu, pianisticky tedy pomyslně stoupat k malíčku. Postup zpátky směrem k palci je naopak zklidněním.

The image shows a musical score for a piano accompaniment. The top staff is for the voice (Hsl.) and the bottom staff is for the piano (Ž.). The piano part consists of a right hand (treble clef) and a left hand (bass clef). The right hand part is highlighted with a red box and contains four measures of a five-note scale (C4, D4, E4, F4, G4) with a dynamic marking of *mf*. The left hand part consists of a single note (C3) in each measure. The score is labeled with '5' at the beginning and 'C' and 'Ami' above the right hand part.

Obrázek č. 43.

Nám se stalo něco překrásného – kvintakordy

Vzhledem k tomu, že se harmonický postup neustále opakuje, je třeba dosáhnout kontrastu za pomoci využití obrátů. Při prvním zaznění osmitaktí jsou rozklady rozšířením kvintakordu, podruhé sextakordu, potřetí kvartsextakordu.

The image shows a musical score for a piano accompaniment. The top staff is for the voice (Hsl.) and the bottom staff is for the piano (Ž.). The piano part consists of a right hand (treble clef) and a left hand (bass clef). The right hand part is highlighted with a red box and contains four measures of a six-note scale (C4, D4, E4, F4, G4, A4) with a dynamic marking of *mf*. The left hand part consists of a single note (C3) in each measure. The score is labeled with '13' at the beginning.

Obrázek č. 44.

Nám se stalo něco překrásného – sextakordy

The image shows a musical score for two instruments: a violin (Hsl.) and a zither (Ž.). The violin part is in treble clef and has a key signature of one sharp (F#). It starts at measure 21. The zither part is in bass clef and has a key signature of one sharp. It starts at measure 21. A red box highlights a sequence of chords in the zither part from measure 21 to 25. The violin part has a triplet of eighth notes in measure 22.

Obrázek č. 45.

Nám se stalo něco překrásného – kvartsextakordy

Počtvrté pak dochází ke změně rytmu a stylizace. Stejným způsobem kontrast řeší i originální podoba písně (viz. nahrávka).

The image shows a musical score for two instruments: a violin (Hsl.) and a zither (Ž.). The violin part is in treble clef and has a key signature of one sharp (F#). It starts at measure 30. The zither part is in bass clef and has a key signature of one sharp. It starts at measure 30. The zither part features a sequence of chords with a triplet of eighth notes in measure 34.

Obrázek č. 46.

Nám se stalo něco překrásného – rytmizovaný doprovod

Souhra s houslemi

Výhoda houslí oproti čtyřruční hře, kde by učitel hrál part primu je, že dítě nemusí při pedalizaci zohledňovat melodii. Je to tak ulehčením. Zároveň to dodá písni novou barvu.

U společného hraní je však třeba vnímat houslistu jako sólistu, kterého dítě doprovází. Předehra je sólo klavíru, pak je ale třeba houslím ve zvuku ustoupit.

Píseň by pro svou jednoduchost mohla být ideální pro školní soubor. V melodii by se mohly střídát další melodické nástroje, případně tvořit druhé a třetí hlasy.

5.1.2. Hra o trůny (znělka)

Obecná charakteristika⁵²

V současnosti velmi populární seriál Hra o trůny rozhodně svým obsahem není pro děti. To ale není případ úvodní znělky z tohoto seriálu, která je mezi dětmi oblíbená. O tom svědčí i přítomnost této znělky v úpravách Radima Linharta Filmový klavír aneb melodie z velkých filmů pro malé pianisty.⁵³

Znělka tohoto fiktivního seriálu z období středověku totiž navozuje právě toto historické období, a to zejména dominantním intervalem kvinty, která prostupuje celým doprovodem. Druhým zajímavým prvkem je využití violoncella jako sólového nástroje, což není ve filmové hudbě běžné.

Pro píseň je také velmi charakteristické třídobé metrum, které jí dodává taneční ráz.

Formálně se píseň člení na krátkou předebru, díl A, který se v písni opakuje a posléze kontrastní díl B.

Harmonicky je píseň rovněž zajímavá, a to svou dur-mollovou polaritou. Píseň je zkomponovaná v tónině c moll, která ovšem již po prvním čtyřtaktí přede hry přechází do C dur. V dílu A následuje opět c moll, poté mollová dominanta (g moll), která moduluje do paralelní B dur, následovaná opět mollovou dominantou (f moll). V kontrastním dílu B pak píseň moduluje do paralelní As dur.

Srovnání verzí

Úprava Radima Linharta je určena pro sólový klavír, což píseň značně limituje. Jak již bylo řečeno, na dvě ruce klavíristy nelze převést vše, proto pravá ruka hraje melodii (part violoncella) a levá rytmizované kvinty jako doprovod.

⁵² DJAWADI, Ramin. Opening Credits –Game of Thrones. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=TZE9gVF1QbA>

⁵³ LINHART, Radim. Filmový klavír aneb melodie z velkých filmů pro malé pianisty. [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://luxor.cz/ucebnice/filmovy-klavir-aneb-melodie-z-velkych-filmu-pro-male-pianisty--245009/>

Obrázek č. 47.

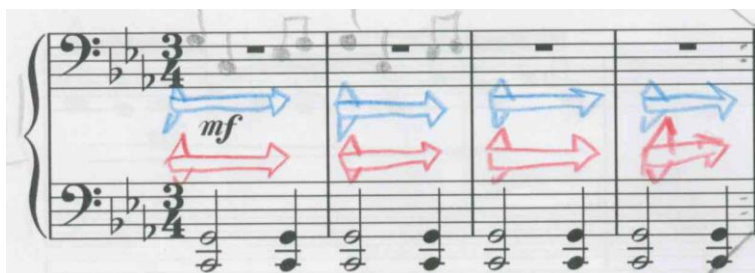
Hra o trůny – úprava Radima Linharta pro sólový klavír

Obrázek č. 48.

Hra o trůny – úprava Barbory Lepšové pro klavír a housle

V úpravě tedy zcela chybí melodické hlasy houslí, které především tvoří její harmonii.

Tento nedostatek nejvíce vynikne již v samotné předehře, kde právě zmíněné melodie houslí vytváří kontrast mezi ponurou c moll a rozjasněnou C dur.

Obrázek č. 51.

Hra o trůny – předehra

Zcela hlavním požadavkem této úpravy je dialog mezi klavírem a houslemi. Tyto dva nástroje se totiž střídají v přednášení melodie, což musí být dynamicky odstíněno.

Obrázek č. 52.

Hra o trůny – díl A, dynamický dialog

V následném opakování dílu A si hráči role vymění, čímž dosáhneme potřebného kontrastu.

41
Hsl.
Klv.
f
p
mf

49
Hsl.
Klv.

Obrázek č. 53.

Hra o trůny – díl A', dynamický dialog

Díl B, jež je harmonicky i melodicky dostatečně kontrastní se pak navrácí ke klasickému schématu, kdy housle hrají melodii a klavír doprovází.

73
Hsl.
Klv.
f
mf
As Es Fmi Cmi

Obrázek č. 54.

Hra o trůny – díl B

Shrnutí

Tato skladba může být ideálním prostředkem pro nácvik klavírního doprovodu. Žák si může uvědomit důležitost všech tří složek hudby (melodie, harmonie, bas) a jejich provázanost.

5.2. Fenomén ABBA

Přestože skupina ABBA vznikla před více než 50 lety, nadále zůstává aktuální v hudebním povědomí společnosti. V současnosti navíc na její úspěch navazují dva hudební

filmy (Mamma Mia a Mamma Mia 2), které nejpůvodnější písně této švédské skupiny velmi úspěšně recyklují. Tím se písně znovu dostávají do popředí zájmu, a to i u mladé generace. Jejich zájem o tuto skupinu je vítaný, jelikož tyto písně jsou velmi nápadité a je možné se na nich mnohé naučit.

Jak již bylo řečeno, jednotlivé písně skupiny ABBA jsou velmi nápadité a kontrastní. Nabízejí proto širokou škálu možností, jak se na nich něco naučit z hlediska klavírní techniky (nelze je samozřejmě srovnávat s propracovanými klasickými skladbami, ale mluvím o kontextu dětí, které se k těmto skladbám nepropracují, a přesto se mohou mnohé naučit). Mívají chytlavé melodie okořeněné velmi zajímavým rytmem, nejsou však tak harmonicky složité.

5.2.1. I've Been Waiting For You (úprava pro klavír a housle)

Práce s nahrávkou – první analýza

Pro nácvič této písně můžeme použít hned 2 inspirační zdroje. Jedním z nich je originální verze skupiny ABBA z roku 1975⁵⁴, druhou pak o něco lyričtější verze z již zmiňovaného filmu Mamma Mia Here We Go Again z roku 2018⁵⁵. Nejpodstatnějším rozdílem je změna textu (i když rytmus melodie je zachován) a změna aranže z původně spíše rockové verze v klavírní úpravu se symfonickým orchestrem. Pro začátek je jednodušší pracovat s původní verzí, kde je lépe slyšet harmonie a basový postup.

Hudební forma

Velmi jednoduše by se píseň dala rozdělit na 2 části, na kterých je možné pracovat odděleně. Jedná se o sloku (A) a refrén (B), jejichž opakování je napojeno kratičkou mezihrů (m). Celá forma by pak mohla být následující: AA'BmA“B. Na závěr se ještě několikrát opakuje část refrénu, píseň končí do ztracena. To by se dalo využít k improvizaci.

⁵⁴ ABBA. I've Been Waiting For You. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=fZ7C127Q-GY>

⁵⁵ ABBA. Mamma mia Here We Go Again: I've Been Waiting For You. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

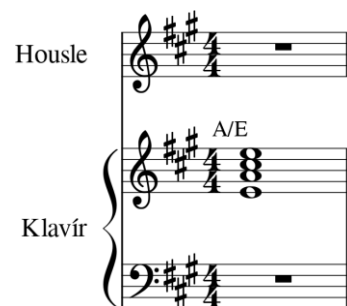
Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=v9WGFVweWfo>

Nástrojové obsazení

Při druhém poslechu bychom mohli zaměřit svou pozornost k nástrojům, které doprovází dominantní pěveckou složku. Ať už si poslechneme původní verzi ABBA nebo tu z filmu *Mamma Mia 2*, v obou je patrný velký kontrast mezi první a druhou slokou (A, A'). Původní verze je realizována syntetizátory a její vyznění je velmi statické. Až od druhé sloky se totiž přidávají bicí a basová kytara. V případě filmové verze úvod realizuje klavír, přičemž doprovod působí „hybněji“ než syntetizátor, dále se přidává smyčcový orchestr a od druhé sloky opět bicí (basová kytara je nahrazena violoncelly). Toto je poměrně užitečný poznatek pro další nácvik těchto částí.

Předehra a 1. sloka

Zatímco v pozměněné filmové verzi se objevuje relativně typická předehra popové písně – čtyřtaktí, kde se postupně vystřídá T, S, D, v původní verzi zaznívá pouze jeden akord. Nejedná se však o tónický kvintakord, ale kvartsextakord. Jsme-li v tónině A dur, jde tak o sled tónů E + A + Cis (+E, které je zdvojené). Je zajímavé, že Beethovenova druhá věta sedmé symfonie začíná rovněž zadržným kvartsextakordem, navíc ve stejnojmenné tónině a moll.⁵⁶ I vzhledem k příbuznosti těchto tónin může jít o inspiraci moderní hudby v hudbě klasické.

Obrázek č. 55.

I've Been Waiting For You – úvodní kvartsextakord

Basový postup

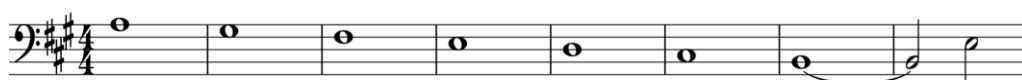
Úvodním kvartsextakordem je určena tónina A dur. Může být zajímavé nechat žáka tento akord dle sluchu hledat.

⁵⁶ BEETHOVEN, Ludwig van. 7th Symphony 2nd Movement. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=mgHxmAsINDk>

1. sloka pak představuje osmitaktí, které je příběhem o cestě k dominantě. Tato cesta krásně kopíruje stupnici A dur sestupně. Jedná se samozřejmě o basový postup, který můžeme v obou nahrávkách slyšet (v té staré možná o trochu lépe). Můžeme si třeba představit, že tyto basové tóny hraje violoncello, přičemž každý tón drží na 4 doby.

Tento basový postup si žák může hrát přímo s nahrávkou.

Obrázek č. 56.

I've Been Waiting For You – basový postup

Harmonie

Při realizaci harmonické složky sloky nám postačí 7 akordů. Až na jediný všechny navíc patří do tóniny A dur. Jedná se o akordy A dur (T), E dur (D), fis moll (VI. stupeň), cis moll (III. stupeň), D dur (S) a H7 (dominantní septakord k dominantě E dur), h moll (II. stupeň a E dur (D). Problém nastává ve chvíli, kdy potřebujeme hrát v obratech, a to jednak proto, aby to „dobře znělo“ (harmonie není sledem příslušných kvintakordů) a dále proto, kdyby žák časem chtěl hrát i melodii, melodické tóny vždy musí být nejvyšším tónem příslušného akordu.

Obrázek č. 57.

I've Been Waiting For You – kvintakordy

Prvním krokem, který se dá relativně rychle zvládnout, je hra příslušných akordů v základních tvarech (kvintakordech), které ale již hrajeme ve správném pořadí společně s basovou linkou. Zároveň respektujeme vzestupnou tendenci melodie, která v prvních čtyřech taktech výrazně stoupá a v pátém taktu výrazně klesne. Za zmínku stojí ještě předposlední takt, kde se objevuje průtažný tón E k následujícímu akordickému Dis. Na vztah těchto dvou tónů je dobré žáka od začátku upozornit. Zároveň je zajímavé, že tím vznikne akord, který má nad sebou dvě kvarty – H-E-A. To je užitečné si uvědomit kvůli hmatové představě akordu, v celé řadě je totiž jediný, všechny ostatní akordy budou mít v obratech jednu tercii.

Obrázek č. 58.

I've Been Waiting For You – obraty

Po zvládnutí tohoto úkolu můžeme přistoupit ke hře obrátů, přičemž ale nejprve obraty navazujeme na kvintakordy, aby žák neztratil tuto souvislost (resp. aby se neučil mechanicky novou řadu akordů, ale opravdu vnímal, že se jedná o obraty).

Obrázek č. 59.

I've Been Waiting For You – výsledná realizace 1. sloky

2. sloka

Druhá sloka se liší především rytmizováním basu. K drobné úpravě došlo rovněž v harmonii posledního taktu, kdy namísto akordu h moll zaznívá nad basem H subdominantní D dur.

Obrázek č. 60.

I've Been Waiting For You – 2. sloka

Refrén

V refrénu dostává klavír prostor pro sólo. Vzhledem k jednoduchosti harmonie (střídání tóniky a dominanty) je to zajímavější.

Obrázek č. 61.

I've Been Waiting For You – refrén

Mezihra a závěr písně

26

Hsl.

Klv.

Hmi Fis/Ais D/A E/Gis D A

To Coda

30

Hsl.

Klv.

H D/H E A D A D A D A D

D.C. al Coda

Obrázek č. 62.

I've Been Waiting For You – mezihra a závěr písně

Krátká mezihra píseň vrací opět na začátek. Při opakování refrénu pak následuje závěrečná coda, která je prostorem pro improvizaci. Klavír může různě rytmizovat doprovod, případně zkusit nad zmíněnými dvěma harmonickými funkcemi improvizovat jednoduché melodie.

Shrnutí

Píseň *I've Been Waiting For You* nabízí žákovi možnost seznámit se s harmonií v tónině A dur. Dále je vhodná pro cvičení souhry s melodickým nástrojem či zpěvákem.

Dalším krokem by mohlo být učít se realizovat melodii samostatně vytažením z akordů pravé ruky. Tento postup je již předpřipravený díky hře harmonie v obratech, které respektují pravidlo, že tón melodie je vždy nejvyšším tónem příslušného akordu.

Po hře písně v její komorní verzi, a tedy mnohonásobný poslech její melodie, by rytmus melodie nemusel být tak obtížný.

5.2.2. Mamma Mia

Obecná charakteristika

I tato píseň stojí za pozornost k využití v klavírní výuce. Oproti předchozí skladbě není tak harmonicky bohatá, zato má velmi chytlavý rytmus. Jednoduchá harmonie navíc umožňuje naučit se lépe vnímat vztahy mezi třemi základními harmonickými funkcemi – tónikou, subdominantou a dominantou. Píseň je v tónině D dur, základní akordy tak budou D dur (T), G dur (S) a A dur (D).

Druhým přínosem může být rozvoj rytmického cítění. Píseň je sice ve čtyřdobém metru a part žáka působí jednoduše, ale v souvislosti s partem učitele, který jde mnohdy proti rytmu basu, se žák může naučit „udržet tempo a těžké doby“ navzdory dalším hlasům, které ho mohou plést.

Forma písně je typická pro populární píseň. Po úvodním osmitaktí (předehře) následuje sloka a refrén. Poté se celý vzorec opakuje. Délka písně a počet opakování opět záleží na zájmu žáka.

Práce s nahrávkou – první analýza⁵⁷

Tato píseň je neomylně rozpoznatelná hned díky svému úvodu, kde slyšíme rychlé „střídavé“ tóny klavíru. Zajímavým prvním úkolem může být zkusit přenést svou pozornost k basové kytáře, která rytmicky opakuje stále stejný tón a tento tón vzápětí zkusit najít na klaviatuře. Dojdeme k tomu, že se jedná o tón D, který nám jasně určí tóninu D dur.

Dále přijdeme na to, že jsme opět ve 4/4 taktu a můžeme zkusit daný tón D opakovat s nahrávkou – snažíme se však už od začátku vnímat těžkou první dobu. Toto může být z počátku těžké právě kvůli jiné akcentaci, kdy bas (žák) akcentuje první (těžkou) dobu, zatímco učitel poslední osminu taktu. To vytváří v písni zajímavé napětí.

⁵⁷ ABBA. Mamma Mia. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=unfzfe8f9NI>

Obrázek č. 63.

Mamma Mia - předehra

Po tomto úvodním čtyřtaktí se dále přidává elektrická kytara s krátkým motivkem, který kopíruje kvartsextakord D dur.

Obrázek č. 64.

Mamma Mia – předehra – motiv elektrické kytary

Sloka⁵⁸

Ve sloce levá ruka žáka zastupuje basovou kytaru, která dodává celé skladbě puls. Proto je třeba zdůrazňovat právě první (těžkou dobu). Pravá ruka je naopak statická, dodává skladbě barvu a harmonii (zmiňovaný postup od tóniky přes dominantu k subdominantě). Učitel pak zastupuje zpěv (levá ruka) a „melodické odpovědi“ (pravá ruka).

⁵⁸ ABBA. Mamma Mia. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=unfzfe8f9NI> 0:15

Obrázek č. 65.

Mamma Mia – sloka

Přestože je part žáka ve skladbě zcela zásadní pro udržování tempa a pulsace, nesmí ani tak přehlušit melodii, kterou hraje učitel.

Harmonicky zajímavější částí sloky je část, kdy tónický kvintakord přechází do kvintakordu zvětšeného.

Obrázek č. 66.

Mamma Mia – zvětšený kvintakord

Refrén⁵⁹

V refrénu realizuje žák part klavíru. Vzhledem k opakovaným akordům je třeba hrát tento hlas velmi lehce, zdůrazňovat pouze harmonické změny.

⁵⁹ ABBA. Mamma Mia. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=unfzfe8f9NI> 0:50

Obrázek č. 67.

Mamma Mia – refrén

Obrázek č. 68.

Mamma Mia – závěr refrénu

Závěr refrénu před návratem přede hry a sloky je harmonicky i rytmicky nejzajímavějším (zároveň nejobtížnějším) místem.

Harmonický postup pravé ruky žáka je kromě základních harmonických funkcí obohacen o vedlejší mollové stupně (h moll = VI.st; fis moll = III. st.; e moll = II. st.).

Levá ruka pak tento harmonický postup kopíruje a obohacuje hrou synkop.

Shrnutí

Píseň Mamma Mia nabízí žákovi seznámení s tóninou D dur. Realizace basové kytary levou rukou pak přináší možnost práce s rytmem ve čtyřdobém taktu.

6. Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo především vytvořit nové notové materiály pro výuku populárních písní na základní umělecké škole. Přestože bylo vytváření notových materiálů časově náročné, jejich existence je v hodinách klavírní výuky velmi přínosná.

Je zřejmé, že populární písně nemohou ve výuce nahradit klasické skladby. Mohou být ale vhodným doplněním hodin pro rozvoj praktické harmonie a hudební souhry.

Tomuto tématu bych se nadále ráda věnovala, pokud moji žáci i nadále budou o tyto písně projevovat zvýšený zájem.

Byla bych moc ráda, kdyby se moji žáci co nejvíce přiblížili svobodě, kterou muzikantovi poskytuje absolutní sluch a schopnost hudební analýzy z poslechu skladby.

7. Seznam použitých informačních zdrojů

7.1. Prameny

MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Nes mě loďko ke břehu. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Nes mě loďko ke břehu. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019]. Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/soundtrack-zlatovlaska/nes-me-lodko-ke-brehu-74349>

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=IIPAPJcqctM&t=140s>

MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Líbí. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=0JdaJlfu9I0:29>

MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Líbí. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/soundtrack-zlatovlaska/libi-74352>

MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Aby měl radost pan král. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=gptCIxag8nM0:25>

MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Aby měl radost pan král. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/soundtrack-zlatovlaska/vojensky-pochod-74347>

MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Krásné ráno. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019]

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9Louq3NI--k0:08>

MICHAJLOV, Angelo. Zlatovláska – Snídaně pro krále. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/soundtrack-zlatovlaska/snidane-pro-krale-74345>

UHLÍŘ, Jaroslav. Lotrando a Zubejda – Delegace Seznamte se. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=b9-ZmTWxXhY0:52>

UHLÍŘ, Jaroslav. Lotrando a Zubejda – Delegace Seznamte se. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/uhlir-jaroslav/delegace-102619>

UHLÍŘ, Jaroslav. Lotrando a Zubejda – Pod dubem. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=49peSebG9Zw>

UHLÍŘ, Jaroslav. Lotrando a Zubejda – Pod dubem. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/uhlir-jaroslav/pod-dubem-za-dubem-76357>

UHLÍŘ, Jaroslav. Lotrando a Zubejda – Nám se stalo něco překrásného. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=VVw5735WpaQ>

UHLÍŘ, Jaroslav. Lotrando a Zubejda – Nám se stalo něco překrásného. In: Karaoketexty [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/uhlir-jaroslav/nam-se-stalo-neco-prekrasneho-102617>

DJAWADI, Ramin. Opening Credits –Game of Thrones. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=TZE9gVF1QbA>

LINHART, Radim. Filmový klavír aneb melodie z velkých filmů pro malé pianisty. [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://luxor.cz/ucebnice/filmovy-klavir-aneb-melodie-z-velkych-filmu-pro-male-pianisty--245009/>

ABBA. I've Been Waiting For You. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=fZ7C127Q-GY>

ABBA. Mamma mia Here We Go Again: I've Been Waiting For You. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=v9WGfVweWfo>

ABBA. I've Been Waiting For You. In: Youtube [online], [cit.02.07.2019].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=unfzfe8f9NI>

7.2. Literatura

JUDOVINA-GAL'PERINA, Tat'jana Borisovna. U klavíru bez slz, aneb, Jsem pedagog dětí. Brno: Lynx, 2000. ISBN 80-902932-0-4.

TICHÁ, Libuše. Slyšet a myslet u klavíru: práce na rozvoji talentu interpreta-klavíristy. Praha: Akademie múzických umění, 2009. Hudební pedagogika. ISBN 978-80-7331-151-3.

VLASÁKOVÁ, Alena. Klavírní pedagogika. 1, Elementární stadium výuky. Jinočany: H&H, 1992.

JIRÁK, Karel Boleslav. Nauka o hudebních formách. 6. přeprac. vyd. (1. vyd. v Pantonu). Praha: Panton, 1985, 405 s. KOFROŇ, Jaroslav. Učebnice harmonie. Praha, 1978.

MACEK, Petr. Slovník české hudební kultury. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1997, 1035 s. ISBN 8070584629.

ZENKL, Luděk. ABC hudebních forem. 2. vyd. Praha: Supraphon, 1990, 256 s. ISBN 8070581743.

SMIL, Petr. Prana Vashya Yoga: ásana, pránájáma & meditace pro rozvoj vědomí [online], [cit.02.07.2019]. Dostupné z: <https://www.pranayoga.cz/index.php/media/>

MICHAJLOV, Angelo. Životopis. In: Wikipedia [online], [cit.02.07.2019]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Angelo_Michajlov

8. Seznam obrázků

Graf postojů učitelů k populárním písním	14
Graf četnosti hry populárních písní na ZUŠ	15
Graf zájmu žáků o populární písně	16
Graf důvodů, pro které se populární písně na ZUŠ nehrají	17
Graf věku dětí, se kterými se populární písně hrají	18
Tabulka zdrojů notových materiálů.....	18
Graf dostatečnosti notových materiálů	19
Graf o populárních písních pro čtyřruční hru.....	20
Graf popularity písní skupiny ABBA z pohledu klavírních pedagogů	21
Graf popularity písní z pohádek Zlatovláska a Lotrando a Zubejda u pedagogů	21
Graf charakteristiky respondentů.....	22
Nes mě loďko ke břehu – téma sloky	35
Nes mě loďko ke břehu – střídání dvou motivů sloky	36
Nes mě loďko ke břehu – řešení prstokladu sloky	36
Nes mě loďko ke břehu – předvětí refrénu	37
Nes mě loďko ke břehu – závětí refrénu.....	38
Nes mě loďko ke břehu – dohra.....	38
Líbí mně se líbí - sloka	41
Líbí mně se líbí - refrén	42
Líbí mně se líbí - dohra.....	43
Vojenský pochod - sloka	45
Vojenský pochod - refrén	46
Vojenský pochod - předehra.....	47
Krásné ráno - refrén	49
Krásné ráno – předehra	49
Krásné ráno – sloka.....	50

Delegace Seznamte se - úvod	53
Delegace Seznamte se – přechod 1. část.....	54
Delegace Seznamte se – přechod 2. část.....	55
Delegace Seznamte se – basové ostinato	57
Delegace Seznamte se – melodie 1. sloky	58
Delegace Seznamte se – melodie 2. sloky	59
Delegace Seznamte se – 2. sloka, 2. melodický hlas	59
Delegace Seznamte se – 3. sloka, 2. melodický hlas	60
Delegace Seznamte se – závěr	61
Pod dubem - předehra	63
Pod dubem - sloka.....	64
Pod dubem – refrén, 1. varianta.....	65
Pod dubem – refrén, 2. varianta.....	65
Nám se stalo něco překrásného – basový postup + 1.sloka	67
Nám se stalo něco překrásného – 2. sloka	68
Nám se stalo něco překrásného – refrén	69
Nám se stalo něco překrásného – kvintakordy.....	71
Nám se stalo něco překrásného – sextakordy	71
Nám se stalo něco překrásného – kvartsextakordy	72
Nám se stalo něco překrásného – rytmizovaný doprovod	72
Hra o trůny – úprava Radima Linharta pro sólový klavír	74
Hra o trůny – úprava Barbory Lepšové pro klavír a housle.....	74
Hra o trůny – předehra v úpravě Radima Linharta	75
Hra o trůny – předehra v úpravě Barbory Lepšové.....	75
Hra o trůny – předehra	76
Hra o trůny – díl A, dynamický dialog	76
Hra o trůny – díl A', dynamický dialog	77

Hra o trůny – díl B	77
I've Been Waiting For You – úvodní kvartsextakord.....	79
I've Been Waiting For You – basový postup.....	80
I've Been Waiting For You – kvintakordy	80
I've Been Waiting For You – obraty	81
I've Been Waiting For You – výsledná realizace 1. sloky.....	81
I've Been Waiting For You – 2. sloka	82
I've Been Waiting For You – refrén	82
I've Been Waiting For You – mezihra a závěr písně.....	83
Mamma Mia - předehra	85
Mamma Mia – předehra – motiv elektrické kytary.....	85
Mamma Mia – sloka	86
Mamma Mia – zvětšený kvintakord	86
Mamma Mia – refrén	87
Mamma Mia – závěr refrénu.....	87

9. Seznam příloh

Příloha I. – dotazník

Příloha II. – Nes mě loďko ke břehu v úpravě pro čtyřruční klavír s učitelem

Příloha III. – Líbí mně se líbí v úpravě pro čtyřruční klavír s učitelem

Příloha IV. – Vojenský pochod (Aby měl radost pan král) v úpravě pro čtyřruční klavír s učitelem

Příloha V. – Krásné ráno (Snídaně pro krále) v úpravě pro čtyřruční klavír s učitelem

Příloha VI. – Delegace Seznamte se v úpravě pro čtyřruční klavír s učitelem

Příloha VII. – Pod dubem v úpravě pro čtyřruční klavír s učitelem

Příloha VIII. – Nám se stalo něco překrásného v úpravě pro čtyřruční klavír s učitelem

Příloha IX. - Nám se stalo něco překrásného v úpravě pro klavír a housle

Příloha X. – Hra o trůny (znělka) v úpravě pro klavír a housle

Příloha XI. – I've Been Waiting For You v úpravě pro klavír a housle

Příloha XII. – Mamma Mia v úpravě pro čtyřruční klavír